

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
MENŲ FAKULTETAS
MUZIKOS PEDAGOGIKOS KATEDRA

JUOZAS DAUKŠAS

**NEFORMALIOJO MUZIKINIO UGDYMO RAIŠKOS
TENDENCIJOS YLAKIŲ SENIŪNIJOJE**

MAGISTRO DARBAS

Darbo vadovas –
doc. dr. Vytautas Žalys

Šiauliai, 2015

BAIGIAMOJO DARBO SAŽININGUMO DEKLARACIJA

Patvirtinu, kad mano _____
(vardas, pavardė)

magistro darbas tema _____
(magistro darbo pavadinimas)

yra originalus autorinis darbas, mano paties atliktas savarankiškai. Darbas nebuvo pateiktas ar naudotas jokioje kitoje mokymo įstaigoje. Darbe nėra plagijavimo, sukčiavimo ar kitų mokslo etikos pažeidimų.

(vardas, pavardė)

(parašas)

Daukšas J. Neformaliojo muzikinio ugdymo raiškos tendencijos Ylakių seniūnijoje: muzikos magistro darbas / vadovas doc. dr. V. Žalys; Šiaulių universitetas, Menų fakultetas, Muzikos pedagogikos katedra. – Šiauliai, 2015. – 70 p.

SANTRAUKA

Darbe aptariama neformaliojo ugdymo situacija Lietuvoje ir užsienyje, analizuojama neformaliojo muzikinio ugdymo Skuodo rajono Ylakių seniūnijoje specifika.

Baigiamojo darbo tikslas – Skuodo meno mokyklos Ylakių skyriaus muzikinio ugdymo situacijos įvertinimas. Darbo tikslui pasiekti iškelti šie uždaviniai: apžvelgti neformaliojo meninio ugdymo situaciją Lietuvoje ir užsienyje; išanalizuoti neformalųjį švietimą reglamentuojančius švietimo politikos dokumentus, mokslinę literatūrą; ištirti Skuodo meno mokyklos Ylakių skyriaus neformaliojo meninio ugdymo situaciją (mokinių, jų tėvų bei pedagogų požiūriu); analizuoti teigiamas ir neigiamas ugdymo puses, įvardinti mokyklos stiprybes ir trūkumus. Tyrimo objektas – neformalusis muzikinis ugdymas Ylakiuose. Tyrimas atliktas Skuodo meno mokyklos Ylakių skyriuje, naudojant anketinės apklausos metodą (apklausti 6 pedagogai, 35 mokiniai, 27 mokinių tėvai).

Išanalizavus mokslinę literatūrą, švietimo dokumentus ir atlikto tyrimo rezultatus gautos tokios išvados: Daugumai apklausoje dalyvavusių Skuodo meno mokyklos Ylakių skyriaus mokinių patinka mokytis muzikos, jie čia gerai jaučiasi, nors daugelis pripažįsta, kad ne viskas gerai sekasi. Neformaliojo ugdymo veikloje jie dalyvauja, nes gali prasmingai ir įdomiai praleisti laiką, geriau išreikšti save. Skuodo meno mokyklos Ylakių skyriaus teigiamomis ugdymo pusėmis būtų galima įvardyti: pakankamai gerą mokinių ir jų tėvų Meno mokykloje organizuojamo ugdymo kokybės vertinimą; ugdymo aplinkos saugumą; gerus mokinių ir mokytojų santykius; kompetentingus, patyrusius pedagogus. Galimos neigiamos proceso pusės: nepakankamas tėvų domėjimasis mokyklos veikla; bendruomeniškumo trūkumas; dalies mokinių mokymosi motyvacijos stoka; bendrojo lavinimo ir meno mokyklų užduotims skiriamo laiko nesuderinimas; dalies mokytojų neigiamas asmeninės darbo perspektyvos vertinimas.

Daukšas J. The Expressional Trend of non-formal Musical Education in Ylakiai Town: Music Master's Thesis / research supervisor doc. dr. V. Žalys; Šiauliai University, Faculty of Arts, Department of Music Education. – Šiauliai, 2015. – 70 p.

SUMMARY

The paper discusses the non-formal education situation in Lithuania and abroad, also there is analyzed non-formal musical education specifics in Skuodas district Ylakiai town.

The aim of this work – Skuodas Art School Ylakiai department musical education's situation's evaluation. Research objectives: to review situation of non-formal art education in Lithuania and abroad; to analyze education's policy documents that are regulating non-formal education and scientific literature; to explore the non-formal art education's situation of Skuodas Art School Ylakiai department (of students, their parents and educators approach); to analyze the positive and negative sides of education, to identify school's strengths and weaknesses. The research object – non-formal musical education in Ylakiai. Research was accomplished in Skuodas Art School in department of Ylakiai. By using questionnaire survey method 6 educators, 35 students and 27 parents was interviewed.

The analysis of the scientific literature, educational documents and results of the research provide the following conclusions: the majority of interviewed Skuodas Art School Ylakiai department students predicate that they like to learn music, they are feeling good, although many of them admit, that not everything goes well. They are participating in non-formal education activity, because they can spend their time meaningful and interesting, and they can better express themselves. Skuodas Art School's Ylakiai department's positive education sides could be: enough good students and their parents in Art School organized education's quality evaluation; education's environment safety; good relationships between students and educators; competent and experienced educators. Possible negative sides of the process: lack of parents' interest in school's activity; lack of sociality; lack of part of students learning motivation; incompatible of time to tasks between general education and art schools; part of educators negative personal work perspective evaluation.

TURINYS

ĮVADAS.....	6
1. NEFORMALIOJO MUZIKINIO UGDYMO SITUACIJA LIETUVOJE IR UŽSIENYJE	9
1.1. Švietimo politikos strategija ir neformalusis ugdymas.....	9
1.2. Neformalusis ugdymas Lietuvoje	11
1.3. Neformalusis švietimas užsienyje	15
1.4. Neformaliojo muzikinio ugdymo struktūra.....	18
1.5. Neformaliojo ugdymo finansavimas.....	21
2. BENDRUOMENĖ KAIP SOCIALIZACIJOS APLINKA.....	25
2.1. Bendruomenės samprata	25
2.2. Mokyklos bendruomenė.....	27
3. NEFORMALIOJO MUZIKINIO UGDYMO PROCESO DALYVIAI	30
3.1. Mokiniai	30
3.2. Mokinių tėvai	31
3.3. Pedagogai	33
4. NEFORMALIOJO MUZIKINIO UGDYMO YLAKIŲ SENIŪNIJOJE TYRIMAS.....	37
4.1 Tyrimo imtis, metodai ir organizavimas.....	37
4.2 Tyrimo rezultatai	38
IŠVADOS.....	57
LITERATŪRA	58
PRIEDAI	61

IVADAS

Tyrimo problema. Valstybės pažangos strategijoje „Lietuva 2030“ (Valstybės pažangos taryba, 2010), kurioje numatomos valstybės raidos vizijos, planuojama, kad Lietuva bus šalis, kurioje išlaisvinus žmonių kūrybiškumą atsivers ir platesnės saviraiškos galimybės. Šalies gerovę kurs atsakingi, kūrybingi ir naujovėms atviri žmonės.

Neabejotinai itin didelė atsakomybė, siekiant realizuoti iškeltus tikslus, priskiriama formaliam ir neformaliai švietimui. Nors ir mažiau matomas nei formalusis, neformalusis švietimas vaidina svarbų vaidmenį formuojant asmenybę. Jo tikslu galima įvardyti per kompetencijų ugdymą formuoti asmenį, sugebantį tapti aktyviu visuomenės nariu, sėkmingai veikti visuomenėje, padėti tenkinti pažinimo, lavinimosi ir saviraiškos poreikius (Neformaliojo vaikų švietimo koncepcija, 2005). Tačiau šie tikslai sunkiai įgyvendinami jei dalyvavimas neformaliame ugdyme, susidomėjimas juo nėra pakankamas.

Kitaip nei didesniuose miestuose, Skuodo rajono Ylakių miestelyje nėra didelio neformaliojo meninio ugdymo veiklos pasirinkimo, yra tik gimnazija ir meno mokykla. Todėl susidomėjimo meno mokykla turėtų netrūkti, tačiau kartais jo stinga. Galbūt tai įtakoja kažkokie negatyvūs aspektai neformaliame muzikiniame ugdyme.

Tyrimo aktualumas. Sąvoka „neformalusis ugdymas“ dokumentuose, mokslo darbuose įtvirtinta tik po 2003 m. Dažniausiai taip nusakoma popamokinė veikla, papildomasis ugdymas ir užimtumas. Švietimo ir mokslo ministerija nuo 2000 m. inicijavo nemažai tyrimų, kurie atskleidžia įvairius neformaliojo švietimo aspektus: jo sąnaudų ir prieinamumo, popamokinės veiklos veiksmingumo, jaunimo dalyvavimo visuomeninėse organizacijose ir savivaldos veikloje ir t. t.

Neformaliojo ugdymo svarbą akcentuoja ir Lietuvos mokslininkai. Neformalųjį ugdymą socializacijos kontekste nagrinėjo: M. Barkauskaitė (2001), G. Kvieskienė (2000, 2003, 2005); J. Laužikas (1993), A. Maceina (1990), J. Vaitkevičius (1995), L. Jovaiša (1995), A. Šerkšnas (1939), jo formas ir būdus analizavo S. Dzenuškaitė (1991), I. Ramanėckienė (2001), M. Gaigalienė (2002), D. Survutaitė (2004); mokslo darbų skirtų konkrečios neformaliojo ugdymo srities (muzikos, dailės, sporto ir kt.) gilią analizę atliko K. Kaluinaitė (2002), B. Narkevičienė (2000), R. Pečeliūnas (2001) ir kt. Muzikos mokyklos ir bendruomenės sąveikos ypatumus tyrė R. Aleknaitė – Bieliauskienė (2009), mokyklos bendruomenės įtaką neformalaus muzikinio ugdymo optimizavimui I. Šataitė (2012). Visus tyrėjus vienija bendras tikslas – paskatinti pedagogus, mokinius, jų tėvus ir visą visuomenę atkreipti dėmesį į neformaliojo ugdymo reikšmę, prasmę, įtaką vaiko asmenybės formavimuisi ir jo gabumų, kompetencijų vystymuisi.

Lietuvoje kasmet mažėja mokinių skaičius bendrojo lavinimo mokyklose, bet nėra pakankamai ištirta kaip šis procesas veikia neformaliojo, papildomo ugdymo įstaigas. Dabar (kitaip nei seniau) į meno mokyklą (Skuode, Ylakiuose) priimami visi norintys, netikrinant jų gabumų, tinkamumo specialybei. Tai iš dalies padeda išlaikyti mokinių skaičių, bet dėl to gali nukentėti ugdymo kokybė, mokytojų darbo rezultatas. Kadangi mokosi mažiau gabių vaikų, sunkiau pasiekti gerų rezultatų, taip pat jaučiamas sumažėjęs mokinių susidomėjimas meno mokykla, mokytojų nuotaikos dėl darbo perspektyvos ne visada būna labai optimistiškos. Trūksta palaikymo ir iš Skuodo rajono valdžios (kuri finansuoja meno mokyklą). Kadangi regionų meno, muzikos mokyklų situacija (išlikimas) nėra pakankamai ištirta, reikėtų apklausti mokinius, jų tėvus, pačius pedagogus ir sužinoti, ar anksčiau išvelgtos problemos pasitvirtins, ir kaip būtų įmanoma pagerinti situaciją, mokyklos ateities viziją padaryti optimistiškesnę.

Tyrimo objektas – neformalusis muzikinis ugdymas Ylakiuose.

Tyrimo hipotezė – tikėtina, kad išanalizavus mokslinę literatūrą, švietimo dokumentus bei atlikus empirinį tyrimą bus nustatyti Skuodo rajono Ylakių miestelio neformaliojo muzikinio ugdymo teigiami ir svarbiausia neigiami aspektai, kuriuos žinant būtų galima efektyviau gerinti ugdymo kokybę.

Tyrimo tikslas – Skuodo meno mokyklos Ylakių skyriaus muzikinio ugdymo situacijos įvertinimas.

Tyrimo uždaviniai:

- 1) apžvelgti neformaliojo meninio ugdymo situaciją Lietuvoje ir užsienyje;
- 2) išanalizuoti neformalųjį švietimą reglamentuojančius švietimo politikos dokumentus, mokslinę literatūrą;
- 3) ištirti Skuodo meno mokyklos Ylakių skyriaus neformaliojo meninio ugdymo situaciją (mokinių, jų tėvų bei pedagogų požiūriu);
- 4) analizuoti teigiamas ir neigiamas ugdymo puses, įvardinti mokyklos stiprybes ir trūkumus.

Tyrimo metodai. Mokslinės literatūros, statistinės informacijos bei švietimo dokumentų analizė, anketinė apklausa. Empiriniai duomenys buvo apdoroti, derinant SPSS (Statistical Package for Social Science) ir MS Exel kompiuterines programas.

Darbo struktūra. Darbą sudaro įvadas, keturi skyriai, naudotos literatūros sąrašas ir priedai. Darbe pateikta: 1 lentelė, 11 paveikslų, 52 literatūros šaltiniai.

Tyrimo bazė ir imtis. Tyrimui atlikti buvo naudojamas anketinės apklausos metodas. Anketos buvo skirtos meno mokyklos mokytojams, mokiniams, bei jų tėvams. Tyrimui atlikti buvo

pasirinktas Skuodo meno mokyklos Ylakių skyrius, apklausti 6 pedagogai, 35 mokiniai, 27 mokinių tėvai.

1. NEFORMALIOJO MUZIKINIO UGDYMO SITUACIJA LIETUVOJE IR UŽSIENYJE

1.1. Švietimo politikos strategija ir neformalusis ugdymas

Valstybinė švietimo 2013–2022 metų strategija kurta siekiant švietimo bendruomenės pastangomis sutelkti esminius švietimo srities pokyčius, kurie reikalingi žinant į visuomenės poreikius. „Švietimo misija – suteikti kiekvienam asmeniui savarankiško ir aktyvaus gyvenimo pagrindus, padėti nuolat tobulinti savo gebėjimus, tapti visaverčiu demokratinės visuomenės nariu, aktyviai dalyvaujančiu socialiniame, ekonominiame ir kultūriniame gyvenime“ (Valstybinė švietimo 2013–2022 metų strategija, p. 2).

„Švietimas savo paskirtį geriausiai atlieka tada, kai jo raida lenkia bendrąją visuomenės raidą – daro progresyvinę įtaką mąstymo ir veikimo kultūrai. Esminis sėkmės veiksnys – švietimo institucijų ir visuomenės narių dinamiška sąveika kuriant sumanią visuomenę. Tik taip švietimas gali prisidėti prie Lietuvos tikslo tapti modernia, veržlia, atvira pasauliui, puoselėjančia savo nacionalinį tapatumą šalimi“ (Valstybinė švietimo 2013–2022 metų strategija, p. 2).

Vienas iš strategijos tikslų yra „maksimaliai plėtojant vaikų ir jaunimo neformaliojo švietimo aprėptį suteikti mokiniams, studentams bei jaunimui palankiausias galimybes išskleisti individualius gebėjimus ir tenkinti specialiuosius ugdymosi poreikius“ (p. 4).

Šiam tikslui pasiekti strategijoje numatomos tokios veiklos kryptys (uždaviniai):

- Plėsti vaikų ir tėvų pasirinkimo galimybes bei didinti prieinamumą per neformaliojo švietimo finansavimo modelį „pinigai paskui vaiką“.
- Turtinti neformaliojo švietimo mokymosi aplinką, didinti neformaliojo švietimo paslaugų įvairovę, taip pat kultūrinę saviraišką ir kūrybiškumą. Svarbu remti savanorystės iniciatyvas, organizuoti pastovų dialogą dėl plėtros galimybių.
- Užtikrinti naudojimosi neformaliojo švietimu pirmenybę toms asmenų grupėms, kurios turi socialinės atskirties rizikos bei specialiųjų ugdymosi poreikių, siekiant šių grupių bei gabių asmenų sutarimo ugdyme.
- Gilinti formaliojo ir neformaliojo švietimo integralumą bei tarpusavio papildomumą.

Tačiau naujajame švietimo strategijos projekte aprašomi ir šiandieninės neformaliojo ugdymo situacijos trūkumai. „Visais švietimo lygiais pernelyg silpnai išplėtota kokybės kultūra, mokyklų bendruomenės nėra aktyviai įsitraukusios į kokybės, įsivertinimo ir įrodymais grįstos vadybos kūrimo procesus kaip sprendimų siūlytojai ir priėmėjai. Todėl reikia plėtoti tokią kultūrą, kai tyrimai, vertinimai yra nukreipiami į tai, kad atsirastų įrodymais, patirtimi ir žinojimu grįsta lyderystė, nuolatinis tobulinimas ir aukštos kokybės siekis. Tokia lyderystė turėtų pasižymėti atsakomybe ir visų švietimo valdymo lygmenų įsitraukimu, visų švietimo dalyvių ir socialinių partnerių gebėjimų panaudojimu švietimo tikslui pasiekti“ (Valstybinė švietimo 2013–2022 metų strategija, p. 3).

„Net gabūs vaikai kartais neranda priimtinos mokymosi formos. Tai aktualizuoja įtraukties į švietimą ir alternatyvių mokymosi galimybių, ypač socializacijos, asmenybinio, kultūrinio ugdymo tikslais, uždavinius. Į neformalųjį švietimą menkai įtraukiami arba neįsitraukia muziejai, bibliotekos, kitos kultūros ir meno įstaigos bei kiti potencialūs neformaliojo švietimo teikėjai. Vaikai turi per mažai galimybių naudotis instituciniu ikimokykliniu ugdymu. Neišplėtotos neformalaus akademinio bendravimo bei lavinimosi formos ir infrastruktūra. <...> Neformaliojo švietimo būdu arba darbo vietoje įgyta patirtis ir kompetencijos dažnai neturi savo formalios išraiškos, todėl nepripažįstamos darbdavių – nėra galimybių jas pademonstruoti ieškant darbo“ (Valstybinė švietimo 2013–2022 metų strategija, p. 6).

Neformaliojo švietimo paslaugomis mokykloje ir kitur besinaudojančių vaikų dalis 2010 metais siekė apie 25 procentus. Valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos vykdymo metu siektina, kad 2017 metais tokių vaikų būtų 60 procentų, o 2022 metais – 100 procentų. Vidutinis neformaliojo švietimo valandų skaičius vienam mokiniui arba studentui per savaitę 2017 metais būtų 3, o 2022 metais – 5 valandos (Valstybinė švietimo 2013–2022 metų strategija).

Įdomu tai, kad Valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijoje, visur naudojamas „neformaliojo švietimo“ terminas, nors neformaliojo vaikų švietimo koncepcijos, 2012 m. redakcijoje rašoma, jog „Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme vartojamą sąvoką „neformalusis vaikų švietimas“ siūloma keisti sąvoka „Pasirenkamasis vaikų ugdymas“. Pasirenkamojo vaikų ugdymo paskirtis – tenkinti pagal bendrojo ugdymo programas besimokančių vaikų ir jaunimo iki 19 metų (specialiųjų poreikių iki 21 metų) pažinimo, ugdymosi ir saviraiškos poreikius, padėti jiems tapti aktyviais visuomenės nariais“ (p. 2).

Pasirenkamojo vaikų ugdymo tikslas yra ugdyti kompetencijas, teikiančias galimybių asmeniui tapti aktyviu visuomenės nariu, sėkmingai veikti visuomenėje, padėti tenkinti pažinimo ir saviraiškos poreikius.

„Pasirenkamojo vaikų ugdymo uždaviniai:

- ugdyti ir plėtoti vaikų kompetencijas per saviraiškos poreikio tenkinimą;
- ugdyti pagarbą žmogaus teisėms, orumą, pilietiškumą, tautiškumą, demokratišką požiūrį į pasaulėžiūrų, įsitikinimų ir gyvenimo būdų įvairovę;
- ugdyti gebėjimą kritiškai mąstyti, rinktis ir orientuotis dinamiškoje visuomenėje;
- spręsti socialinės integracijos problemas: mažiau galimybių turinčių (esančių iš kultūriškai, geografiškai, socialiai ir ekonomiškai nepalankios aplinkos ar turinčių specialiųjų poreikių), ypatingų poreikių (itin gabių ir talentingų) vaikų, iškritusių iš švietimo sistemos, integravimas į visuomeninį gyvenimą, socialinių problemų sprendimas;
- padėti spręsti integravimosi į darbo rinką problemas;
- tobulinti tam tikros srities žinias, gebėjimus ir įgūdžius, suteikti asmeniui papildomų dalykinių kompetencijų“ (Neformaliojo vaikų švietimo koncepcija, 2005, 2012 m. redakcija).

Tiek bendrojo, tiek neformaliojo švietimo strategijose išvelgiami šiandieninės situacijos trūkumai ir labai optimistiškai vertinama ateitis. Pasakyti, kad po penkerių ar dešimties metų viskas bus labai gerai, nėra sunku, bet kaip rodo istorija, dažnai tai lieka tik svajonėmis.

1.2. Neformalusis ugdymas Lietuvoje

Šiame poskyryje bus aptariama neformaliojo ugdymo Lietuvoje svarbiausi bruožai.

Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme (2011) apibrėžiamos sąvokos:

„**Neformalusis švietimas** – švietimas pagal įvairias švietimo poreikių tenkinimo, kvalifikacijos tobulinimo, papildomos kompetencijos įgijimo programas, išskyrus formaliojo švietimo programas“. Ši sąvoka platesnė už neformaliojo ugdymo, nes apima neformalųjį ugdymą ir su juo susijusias sritis. Bet jos dažnai vartojamos greta.

„**Ugdymas** – dvasinių, intelektinių, fizinių asmens galių auginimas bendraujant ir mokant.

Mokytojas – asmuo, ugdantis mokinius pagal formaliojo arba neformaliojo švietimo programas.

Švietimo programa – iš anksto apibrėžtos formaliojo arba neformaliojo švietimo veiklos, kuria siekiama numatyto rezultato, aprašymas“ (Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas, 2011).

Neformalus švietimas Lietuvoje iki 2002 metų nebuvo tiksliai apibrėžtas. Iki tol buvusi „papildomo ugdymo“ sąvoka nuo 2003 metų Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme buvo pavadinta kaip neformalusis vaikų švietimas.

Neformalaus ugdymo sąvokos atsiradimui svarbi buvo Europos Tarybos 2003 m. lapkričio 25 d. paskelbta rezoliucija. Ji skelbia, kad neformaliuoju ugdymu gauta patirtis turi didelę reikšmę asmenybės tobulėjimui ir aktyvaus pilietiškumo skatinimui.

„Neformalus ugdymas – yra kryptinga veikla, kuria, plėtojant jauno žmogaus asmenines, socialines ir edukacines kompetencijas, siekiama ugdyti sąmoningą asmenybę, sugebančią atsakingai ir kūrybingai spręsti savo problemas ir aktyviai dalyvauti visuomenės gyvenime“ (Lietuvos Respublikos Jaunimo politikos pagrindų įstatymas, 2003m.).

Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme (2003) neformalusis ugdymas apibrėžiamas kaip sudėtinė ir lygiavertė švietimo sistemos dalis, tenkinanti įvairių poreikių, kvalifikacijos tobulinimo, papildomos kompetencijos įgijimo programas.

Vienas iš Lietuvos valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 metų iškeltų tikslų buvo sukurti lanksčią ir atvirą švietimo struktūrą, kuri sujungtų formalų ir neformalų mokymąsi bei savišvietos formas į vieną visumą. Minėtame dokumente taip pat numatyta, kad neformalus ugdymas turi būti prieinamas visiems vaikams ir jaunuoliams, finansuojant šią veiklą mokinio krepšelio principu bei sukuriant plačią neformaliojo ugdymo programų pasiūlą.

Vienas iš pagrindinių šiuo metu vaikų neformalųjį ugdymą reglamentuojančių dokumentų yra Neformaliojo vaikų švietimo koncepcija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro 2005-12-30 įsakymu Nr.ISAK-2695. 2012 m. kovo 29 d. patvirtinta įsakymo Nr. V-554 redakcija. Neformaliojo vaikų švietimo koncepcijoje apibrėžiami neformaliojo vaikų švietimo tikslai, uždaviniai, principai, ugdymo proceso organizavimas, ugdymo objektas, kompetencijos, sistema bei finansavimas.

„Neformalusis vaikų ugdymas – kryptinga veikla, padedanti vaikui įgyti kompetencijos, tapti sąmoninga asmenybe, sugebančia atsakingai ir kūrybingai spręsti savo problemas, aktyviai veikti visuomenėje bei prisitaikyti prie kintančios aplinkos“ (Neformaliojo vaikų švietimo koncepcija, 2005).

Neformalusis ugdymas yra neatskiriama Lietuvos švietimo sistemos dalis, todėl pirmiausia remiasi bendraisiais jos principais:

- „prieinamumo principas (lygios galimybės visiems mokiniams pagal poreikius ir gebėjimus pasirinkti neformalaus ugdymo programas);
- lankstumo principas (mokinys dėl įvairių priežasčių turi teisę atsisakyti arba keisti neformalaus ugdymo veiklos pobūdį);

- tęstinumo principas (galimybės tobulinti savo gebėjimus bei dalyvauti saviraiškoje visose švietimo pakopose);
- demokratiškumo principas (neformalaus ugdymo organizavimas grindžiamas demokratinėmis nuostatomis);
- sistemiškumo principas (neformalaus ugdymo sistemos dėmė struktūriniu ir turinio požiūriu);
- atsinaujinimo principas (neformalaus ugdymo veikla ir paslaugos atitinka besikeičiančios visuomenės ir vaikų poreikius);
- kultūrinio identiškumo principas (neformalaus ugdymo tradicijų švietimo įstaigose kūrimas ir jų tęstinumo užtikrinimas);
- atvirumo principas (neformalaus ugdymo veikla, turinys, formos, renginiai)“ (Ramaneckienė, 2001, p. 56).

1 pav. Neformalusis vaikų švietimas apima tokias sritis (pagal I. Daubarienę)

Neformalųjį vaikų švietimą teikti gali: neformaliojo vaikų švietimo mokyklos, formaliojo švietimo mokyklos, laisvieji mokytojai bei kitos organizacijos, turinčios teisę užsiimti neformaliuoju vaikų švietimu (LR švietimo įstatymas, 2003).

Neformaliojo švietimo mokyklų tipai priskiriamos: muzikos, meno, dailės, sporto mokyklos, ugdymo centrai, šeštadieninės ir sekmadieninės tautinių mažumų mokyklos, kūrybos centrai, moksleivių rūmai, klubai, ir kitos švietimo institucijos (Daubarienė, 2011).

Neformaliojo vaikų švietimo valdymo ir organizavimo aspektu, atsižvelgiant į neformalųjį švietimą apibrėžiančius teisės aktus išskiriamos šios neformaliojo vaikų švietimo sistemos sudėtinės dalys:

- Neformalusis švietimas bendrojo lavinimo mokyklose. Jį sudaro įvairios veiklos šiose srityse: sveika gyvensena, sportas; meninė raiška; meno kolektyvai; intelektualinis ugdymas; techninė kūryba; etninė kultūra; kraštotyrisinis ugdymas, ekologinis ugdymas, gamtosauga; bendraminčių klubai; pilietinis ugdymas; vaikų ir jaunimo organizacijos; projektinė veikla.
- Standartizuotas neformalusis vaikų švietimas neformaliojo vaikų švietimo mokyklose, kuris gali apimti individualiųjų meninių gebėjimų ugdymą (talento plėtotę) muzikos, meno, dailės mokyklose; vaikų ir jaunimo savęs išreiškimą per sportą, sveiką gyvenseną bei sportininkų profesionalų ruošimą sporto mokyklose.
- Neformalusis vaikų švietimas neformaliojo vaikų švietimo mokyklose – laisvalaikio užimtumo centruose. Tai techninė kūryba ir sportas jaunųjų technikų centruose, gamtosaugos ugdymas jaunųjų gamtininkų centruose, kraštotyrisinis ir turizmo ugdymas turistų centruose, meninės raiškos ugdymas moksleivių namuose, kūrybiniuose centruose.
- Neformalusis vaikų švietimas nevyriausybinėse organizacijose, privačiose įstaigose, klubuose. Tai šaulių, maironiečių, valančiukų, ateitininkų, skautų ir kitos organizacijos, individualiųjų meninių gebėjimų ugdymas privačiose studijose, sportinių gebėjimų ugdymas įvairiuose sporto klubuose, pilietinių bei demokratinų kompetencijų ugdymas nevyriausybinėse organizacijose.
- Epizodinė popamokinė veikla, vykstanti per šventes, renginius, festivalius, konkursus, olimpiadas, varžybas organizuojamas įvairiose neformaliojo vaikų švietimo įstaigose ir organizacijose.
- Kryptingas jaunimo užimtumas per moksleivių atostogas ir vasarą. Tai gali būti stovyklos (kūrybinės, profesinio orientavimo, sportinės, bendro pobūdžio ir panašiai), žygiai, plenerai, ekspedicijos ir t. t. (Daubarienė, 2011).

Lietuvos savivaldybėse 2011 m. veikė 268 neformaliojo vaikų švietimo mokyklos, kurias lankė apie 91 tūkst. vaikų. Tai sudarė apie 20 % visų šalies vaikų (Neformaliojo vaikų švietimo koncepcija, 2005, 2012 m. redakcija).

Daugelyje šaltinių aprašoma neformaliojo ugdymo nauda vaikui ir valstybei. Didele problema galima laikyti per mažą dalyvavimą neformaliojo vaikų švietimo veiklose, nes itin daug

vaikų neformaliajame vaikų švietime išviso nedalyvauja. Todėl svarbu, kad tobulėjantis Lietuvos neformalusis švietimas turėtų kuo didesnę paklausą.

1.3. Neformalusis švietimas užsienyje

Ar neformalusis ugdymas į(si)liejęs ir ar įlietas į švietimo sistemą, priklauso nuo kelių svarbių komponentų: nuo visuomenės požiūrio, šalies tradicijų, įstatyminės bazės bei jau egzistuojančios sistemos. „Apie tai, jog valstybės narės, bendradarbiaudamos ir besikeisdamos gerą patirtimi, turi tęsti savo vidaus švietimo ir mokymo sistemų reformą, pasisakoma ir Europos Parlamento rezoliucijoje dėl švietimo ir mokymosi visą gyvenimą žinioms, kūrybiškumui ir naujovėms skatinti darbo programos įgyvendinimo“ (Švietimas ir mokymas 2010). Šioje rezoliucijoje akcentuojama, kad:

- visuose švietimo ir mokymo etapuose reikėtų skatinti kūrybiškumą ir naujoves, nes Europai reikia geresnių įgūdžių;
- svarbu patenkinti būsimus įgūdžių poreikius aplinkos ir visuomenės srityse. Pavyzdžiui būtų galima į visų formų mokymąsi įtraukti klimato kaitos ir kitus aplinkos klausimus;
- prie besimokančiųjų asmeninio vystymosi turėtų prisidėti mokymo programos. Į jas būtų gailima įtraukti mokymą apie Europos vertybes, žmogaus teises;
- piliečiams svarbiausiais politiniais Europos lygmens tikslais reikėtų laikyti švietimo ir mokymo sistemų kokybę, prieinamumą ir veiksmingumą;
- kai vykdomas švietimas ir mokymas turėtų būti atsižvelgiama į vietos ir regionų galimybes, poreikius bei ypatumus;
- tam tikri žingsniai, kai norima pagerinti bendrą Europos piliečių gyvenimo lygį švietimo ir mokymo srityje, turėtų būti nuosekliai remiami papildomomis socialinio ir ekonominio pobūdžio priemonėmis;
- svarbus švietimo ir mokymo srityje yra sportas. Būtina jam suteikti svarbų vaidmenį, pvz.: gerinti fizinį lavinimą ir sportą visais švietimo etapais;
- kad būtų skatinamas vaikų kūrybiškumo ugdymas ir novatoriškas mąstymas į visų valstybių narių mokyklų programas turėtų būti įtraukti tam skirti kursai;
- svarbiausi šio švietimo vykdymo tikslai turėtų būti individualių talentų, išskirtinių gebėjimų ir natūralių mokinių gebėjimų ugdymas;
- ypatingą dėmesį reikėtų skirti neįgyjantiems pagrindinių įgūdžių mokiniams bei itin gabiems mokiniams, kad jie galėtų kuo geriau lavinti neeilinius gebėjimus;

- svarbu, kad nauja karta suvoktų kultūrų įvairovės, žmogaus teisių vertybes, tolerancijos, aplinkos apsaugos, klimato kaitos srityse. Todėl būtina į mokymo programas kuo skubiau įtraukti Sąjungos pilietybės kursą.

Pagal ES valstybių švietimo sistemas ir valstybės požiūrį į neformalųjį ugdymą, išskiriami penki tipiniai modeliai ir būdai, kaip vykdomas neformalusis ugdymas (Daubarienė, 2011):

Dvigubos sistemos modelis: ugdymo sistema remiasi profesiniu ir formaliuoju mokymu. Be pagrindinės mokymo programos, asmuo gali pasirinkti ir siūlomą profesinio mokymo ciklą. Tokiu būdu jis įgyja ne tik teorinių žinių, bet ir panaudoja jas praktiškai įvairių užsiėmimų metu. Jį taikančios šalys – Austrija, Vokietija. Neformaliojo ugdymo integracija, pripažinimas bei vertinimas abiejose šalyse praktiškai identiškas. Tiek Vokietijoje, tiek Austrijoje dirbama dvigubos sistemos principu. Austrijoje ir Vokietijoje neformalusis ugdymas pagrįstas finansuojamas privačiomis ir valstybinėmis lėšomis. Valstybinės lėšos naudojamos švietimo sistemos tobulinimui, nes ši sritis valstybėje yra viena iš prioritetinių. Taip pat didinamos dotacijos, remiama daug projektų. Tačiau priimtina ir privati iniciatyva. Finansiškai pajėgios organizacijos kokybišką neformalųjį ugdymą gali pasiūlyti savarankiškai.

Viduržemio modelis. Šis modelis būdingas Ispanijai, Italijai, Graikijai ir Portugalijai. Jame bandoma neformalųjį ugdymą integruoti į švietimo sistemą. Siekiant užtikrinti kuo greitesnę ir pažangesnę neformaliojo ugdymo integracijos tėkmę, šalių valstybinės institucijos vykdo reformas, teikia naujus įstatymus švietimo pagrindams keisti. Viduržemio regionas pasireiškia tuo, kad yra gana daug institucijų ir organizacijų kurios jau užsiima neformaliuoju ugdymu. Šalys jau turi pakankamai išplėtotą neformaliojo ugdymo institucijų tinklą. Nepaisant to, klubų, organizacijų efektyvumas išlieka mažas. Esant tokiai padėčiai, kyla klausimų, kaip tą efektyvumą padidinti. Labai gerai, kad yra tokia veikiančių institucijų gausa, nes veiklos pasiūla gana plati. Tačiau bendros strategijos nebuvimas yra didelis trūkumas. Valstybių, kuriose pasireiškia Viduržemio modelis, atsakingos įstaigos turėtų pasirūpinti bendros krypties, sistemingo veikimo sukūrimu. Taip pat būtina sujungti jau veikiančių institucijų bazę. Finansavimo Viduržemio modelio šalyse sprendžiamas panašiai kaip ir kitose valstybėse. Lėšos skiriamos nacionaliniu, bendruomenių (savivaldybių, žemių ir t.t.) bei privačių investicijų lygmeniu.

Šiaurės modelis. Šis modelis taikomas Norvegijoje, Danijoje, Švedijoje ir Suomijoje. Skandinavijos regiono švietimo sistema pasižymi tvarka ir ilgalaikėmis strategijomis. Visų išvardintų šalių neformaliojo ugdymo integracijos būdai bei metodikos yra skirtingus, todėl jas visas priskirti būtent Šiaurės modeliui yra neįmanoma. Bendras Skandinavijos šalių bruožas yra pastangos sustiprinti ryšį tarp formaliojo bei neformaliojo ugdymo. Visą gyvenimą trunkantį

mokymąsi norima paversti realybe. Tai įgyvendinama kuriant institucinę sistemą ar įgyvendinant įstatymų paketus. Priimant švietimo reformas, kuriant svarbias ir reikalingas institucijas, valstybės valdžios institucijos yra atviros naujausioms idėjoms. Tuo siekiama sėkmingai integruoti neformalųjį ugdymą į bendrą sistemą. Susieti formalųjį ir neformalųjį ugdymą, suteikiant abiems formoms lygiavertį vaidmenį švietimo sistemoje yra bendra Skandinavijos šalių tendencija.

Nevyriausybinų organizacijų (NVO) modelis. Šis modelis plėtojamas Didžiojoje Britanijoje, Airijoje ir Olandijoje. Šiose šalyse aiškiai pastebimos tikslingos pastangos įtvirtinti neformalųjį ugdymą. Tačiau išvelgiama problema, jog iki šiol tai daroma nesiimant vienos tikslingos sistemos. Šalių lyderiai neapsisprendžia ar tai būtų integracija į formalųjį ugdymą ar visiškai atskiro sektoriaus sukūrimas. Dėl pačios valstybės politinės struktūros Didžiojoje Britanijoje veikti vieningai yra tikrai sudėtinga. Šalis sudaryta iš autonomiškų regionų (Velsas, Šiaurės Airija, Škotija). Jie švietimo klausimus analizuoja ir pritaiko tik vietiniame lygmenyje. Todėl atsisakyti perdėto valstybinio reguliavimo neformaliojo ugdymo srityje, paliekant jį kuruoti nevyriausybinų organizacijų tinklui, atrodo logiškas sprendimas.

„Atvirų“ diplomų ir sertifikatų modelis. Šiam modeliui atstovauja Belgija ir Prancūzija. Tai vienos pirmųjų Europos šalių, pradėjusių neformaliojo ugdymo plėtrą ir integraciją. Siekiant integruoti neformalųjį ugdymą, tiek Prancūzijoje, tiek Belgijoje įvairios reformos pradėtos jau seniai. Prancūziją net galima vadinti toliausiai neformaliojo ugdymo integracijos procese pažengusia valstybe Europoje. Nors Belgija savo pasiekimais nuo Prancūzijos truputį atsilieka, tačiau taip pat žengia panašiu keliu. Pirminė iniciatyva, visą gyvenimą trunkančio mokymosi modelio įgyvendinimui buvo vadinama „Ilgūdžių fiksavimu“. Svarbiausias iniciatyvos tikslas buvo padėti darbdaviams ir darbuotojams įvertinti esamas asmens kompetencijas. Viena įdomesnių iniciatyvų buvo pripažinti nevalstybines mokymo programas ir ugdymą. Pvz.: žmogus gali gauti profesinį sertifikatą, diplomą vertinant jo žinias, įgytas neformaliojo ugdymo programoje (Daubarienė, 2011).

Leidinyje „Švietimo problemos analizė“ 2012, gruodis Nr. 20 (84) tai pat aptariamas kai kurių Europos valstybių požiūris į neformalųjį švietimą:

„Estija: 2007 m. priėmus Hobio mokyklos (Hobby school) įstatymą, Estijoje neformaliojo vaikų švietimo mokyklos ir centrai (sporto, muzikos, meno, šokio, kalbų, dramos mokyklos, kultūros ir mokslo centrai) tapo hobio mokyklomis, kuriose jaunuoliams pagal akredituotas programas sudaromos galimybės kokybiškam neformaliajam ugdymuisi pagal pomėgius.“ Veikla šių mokyklų organizuojama savivaldybėse. Iš savivaldybių biudžeto lėšos skiriamos Hobio mokykloms. Savivaldybės pačios formuoja krepšelį. Vyriausybė nustato sąlygas, pagal kurias skiriamos lėšos vienam mokiniui.

„Latvija: švietimas pagal interesus – asmens individualių poreikių ir interesų įgyvendinimas, neatsižvelgiant į amžių ar įgytą išsilavinimą. Suomija: Neformaliojo laikomas mokymasis, kuris vyksta už mokyklos ribų, laisvu laiku, dažniausiai NVO ir kitose organizacijose. NVO ir neformaliojo vaikų švietimo veiklos sritis Suomijoje suprantama kaip būtinas gyvos demokratijos elementas. Nyderlandai: Vyriausybės politika ypač aktyvi sprendžiant problemų turinčių vaikų ir jaunimo klausimus. Dauguma iniciatyvų už mokyklos ribų yra privačios. Slovakija: Kokybė tampa tuo veiksmu, kuris nulemia kiekvieno lėšų davėjo sprendimą finansuoti neformaliojo ugdymo veiklas. Lenkija: Tradicinis požiūris į švietimą kaip darbą su pastoviais ugdymo proceso dalyviais jau paseno. Dabar neformaliojo švietimo organizacijos imasi žingsnių, atliepančių šiuolaikinio ugdymo reikalavimus ir lūkesčius: darbas regionuose, kuriuose žemas kultūrinis lygis; bendradarbiavimas su vietos valdžia; rūpinimasis pedagogų kvalifikacija“ (Švietimo problemos analizė, 2012, p. 2).

Galima apibendrinti, jog ir Lietuvoje, tiek atskirose savivaldybėse, tiek nacionaliniu mastu, neformaliojo švietimo srityse kylantys sunkumai panašūs į tuos, su kuriais susiduriama ir kitose Europos Sąjungos šalyse: neformalusis švietimas dar ieško savo vietos tiek bendroje švietimo, tiek visos šalies vystymosi sistemoje bei turi laukti reikšmingų politinių sprendimų dėl jo organizacinių, finansavimo, integravimosi pokyčių.

1.4. Neformaliojo muzikinio ugdymo struktūra

„Muzikos mokykla – specializuota įstaiga, vykdanči muzikinio ugdymo programas ir užtikrinanti ugdymo kokybę, galimybę įgyti kompetenciją. Meno mokykla – muzikos mokykla, kuri vykdo ir kitų menų (choreografijos, dailės, teatro) kryptingo ugdymo programas“ (Muzikos mokyklų programiniai reikalavimai, ISAK-986, 2002). Tačiau neformalaus ugdymo, ypač meninio, procese kyla gana daug problemų. Labai aktualu yra tai, jog dažnai visuomenėje į meninį, muzikinį ugdymą žiūrima tik kaip į gabių ir talentingų vaikų rengimą menininko profesijai. Šį siaurą supratimą vis dar atitinka ir muzikos, meno mokyklų orientacija. Tose mokyklose ugdymo procese nepakanka diferencijavimo: visi mokiniai ugdomi pagal tas pačias programas, siekiama daug finansų ir pedagogų laiko reikalaujančio profesionalumo, kai iš tikro dauguma šias mokyklas lankančių mokinių nori tik kokybiško, kryptingo, bendrakultūrinio meninio ugdymo (Kriščiūnaitė, Strakšienė, Deveikytė, 2011). „Nelanksti meninio ugdymo politika šiose mokyklose neleidžia racionaliau ir efektyviau panaudoti lėšų; mažėja šeimos dėmesys meniniam vaiko lavinimui,

pasitenkinama tik jo minimumu arba meno mokyklų lankymas tampa prestižo, elitinio išsilavinimo reikalu (ŠMM Bendrojo ugdymo taryba, 2002)“; (Kriščiūnaitė, 2013).

Lietuva, kaip ir kitos pokomunistinės šalys, išpuoselėjo svarbią muzikinei kultūrai profesinio muzikinio ugdymo piramidę, kurios pagrindas yra platus muzikos (meno) mokyklų tinklas, o jo viršūnė – Muzikos ir teatro akademija bei universitetai su aukščiausiais muzikos studijų lygmenimis. Šiame išdėstyme, galima sakyti, vyrauja ugdytinių individualaus mokymo sistema daug brangesnė darbo sąmatų prasme, vis dėlto tikslinga šią sistemą išlaikyti, ją tobulinti, bet ne griauti, bandyti pakeisti kur kas menkesniu išplėto muzikinio ugdymo bendrojo lavinimo mokykloje variantu. Tai darytina dėl to, kad:

- „bet kuris vaikas arba suaugęs žmogus, norintis muzikuoti, neturi prarasti galimybių į visavertį muzikinį ugdymą; tokių galimybių nebuvimas reikštų socialinį neteisingumą švietime;
- reikia rūpintis atskleidimu talentų, kuriais turtinga mūsų šalis. Negalima leisti susilpninti aukštojo lygmens muzikos, muzikos pedagogikos specialistų, kurie ir toliau reikalingi, rengimą. Investicija į žmogų, juolab į talentus – tai didžiulė investicija į pinigais neišmatuojamą asmenybės, tautos, šalies, pasaulio kultūrą. Tik ryškiais menininkais kaip ir mokslininkais bei išugdyta visuomenės humanitarine kultūra mūsų šalis įdomi ir patraukli sau, Europai ir pasauliui;
- muzikos ir meno mokyklos yra reikšmingi šalies regionų, miestų ir miestelių meninės kultūros centrai, įtakojantys muzikinės kultūros plėtrą tiek tarp vaikų, tiek ir suaugusiųjų“ (Rinkevičienė; Rinkevičius, 2006, p. 208-209).

Visas muzikos mokyklas Lietuvoje vienija bendrieji programiniai reikalavimai. „Muzikos mokykloje mokomi šie moksleivių meninę raišką užtikrinančio muzikinio ugdymo branduolio dalykai:

Muzikos instrumentas arba dainavimas. Pagrindinio muzikavimo programoje (1–3 mokymo metai) dalykas padeda susipažinti su instrumento (dainavimo) technika, meninės išraiškos priemonėmis. <...> Pagrindinio muzikavimo programoje (4–7 mokymo metais) dalykas plėtoja muzikavimo, instrumento technologijos pažinimo ir muzikinės saviraiškos galimybes. <...> Rekomenduojama dalyko programą derinti su mokyklos mokomojo kolektyvo programomis.“ (Muzikos mokyklų programiniai reikalavimai, 2002). Visų muzikos mokyklų mokytojai ruošia atskirų muzikos dalykų ir instrumentų bendrąsias, individualiąsias programas. Šios programos diferencijuojamos rengiant kiekvieno mokinio muzikavimo repertuarą. Pedagogams leidžiama rengti

ir teminius muzikinio dalyko planus. Tokios programos aprobuojamos metodiniuose būreliuose ir tvirtinamos mokyklos direktoriaus.

„Antrasis muzikos instrumentas. Dalyko tikslas – plėtoti muzikos suvokimą, muzikinį komunikabilumą, muzikavimo įgūdžius. Moksleiviai gali rinktis muzikos mokyklos siūlomus antruosius muzikos instrumentus, bet rekomenduojama rinktis fortepijoną. <...>

Muzikos rašto ir kultūros pažinimas. Dalyko tikslas – lavinti muzikinę klausą integruojant solfedžio, muzikos kūrinių klausymo ir muzikos istorijos elementus. <...>

Kryptingas muzikinis ugdymas mokomuosiuose kolektyvuose. Tikslas – plėtoti ansamblinio ir kolektyvinio muzikavimo, sceninės kultūros, meno interpretacijos ir meninės saviraiškos įgūdžius, siekti demokratiškumo, tarpkultūrinio pažinimo, bendravimo kompetencijos“ (Muzikos mokyklų programiniai reikalavimai, 2002). Skuodo meno mokyklos Ylakių skyrius taip pat vadovaujasi bendraisiais programiniais reikalavimais, turi visus muzikinio ugdymo branduolio dalykus. Žinoma, specialybių ir mokomųjų kolektyvų gausa nusileidžia miestų muzikos mokykloms, bet tai yra natūralu.

Leidinyje „Neformalusis švietimas Lietuvoje. Faktai, interesai, vertinimai“ (2009) pagal tyrimo duomenys buvo sudarytas neformaliojo švietimo veiklų reitingas pagal tris mokinių pasirinkimus. Muzika patinka įvairaus amžiaus mokiniams ir pirmu, ir antru, ir trečiu pasirinkimu. Muzika, kaip neformaliosios veiklos sritis, populiaru daugelyje gyvenamųjų vietovių, nepriklausomai nuo mokyklos tipo, ar klasės. Anksčiau minėtame tyrime taip pat analizuojamas vaikinių ir merginų pasiskirstymas pagal neformaliojo ugdymo pasirinkimus. „Jei sportu (ypač populiariausiu krepšiniu) labiau domisi vaikinai nei merginos, tai muziką daugiausia renkasi merginos. Santykinai, lyginant su vaikiniais, merginos sudaro 84 proc., o vaikinai – tik 16 proc. visų lankančių muzikos užsiėmimus (pirmu, antru ir trečiu pasirinkimuose merginos ir vaikinai atitinkamai – 72 proc. ir 28 proc., 85 proc. ir 25 proc., 81 proc. ir 19 proc.). Daugiau kaip penktadalis visų merginų dalyvauja muzikos veikloje (23 proc.), o vaikinių – kiek daugiau kaip dešimtadalis (13 proc.). Įdomu tai, kad muzika yra populiaru visose klasėse, tačiau pagal trečiąjį pasirinkimą ją renkasi vyresni vaikai. Tai reiškia, kad mokiniai bręsdami atranda savyje muzikinius talentus ir interesus, įsitraukia į papildomą muzikinį ugdymą. Šis faktas yra labai reikšmingas, liudijantis apie pakankamai didelį ir dar augantį vaikų domėjimąsi muzika“ (Ruškus, Žvirdauskas, Stanišauskienė, 2009). Matome, kad muzika, kaip neformaliojo ugdymo veikla, yra tikrai populiaru be jokių išimčių. Todėl paklausos muzikos užsiėmimams turėtų netrūkti, nebent yra per didelė pasiūla, arba nepakankama populiacija.

„Lietuvoje sistemingas muzikinis ugdymas vyksta jau vaikų darželiuose ir yra apibrėžiamas kaip meninės veiklos sričių įvairovė. Nepriklausomai nuo vaiko muzikinių gabumų, tėvų požiūrio į muziką ir muzikinį ugdymą, yra lavinamas kiekvienas įstaigą lankantis ugdytinis. Neformalaus muzikinio ugdymo specifiką ikimokykliniame laikotarpyje daugiausia lemia tėvų poreikiai. Didėjant visuomenės sąmoningumui muzikinio ugdymo naudingumo aspektu steigiama vis daugiau privačių meninio / muzikinio ugdymo mokyklėlių / darželių, kurios tampa alternatyva tėveliams siekiantiems specifinės aplinkos, auklėjimo / ugdymo metodų, kokybiško vaikų užimtumo. Tačiau ši sritis yra labai mažai tirta ir analizuojant mokslinę literatūrą pastebėta, kad trūksta tyrimų, kurie įrodytų mokyklėlių efektyvumą ir naudingumą. Mokyklinio amžiaus vaikų tarpe be konkurencijos populiariausia išlieka muzikos mokykla. Pastaroji yra prieinamiausia ir turinti plačiausią spektrą veiklų, kurios padeda tenkinti visokeriopą muzikinį vaikų ugdymą. Analizės metu pasitvirtino spėjimai, kad ugdymas muzikos mokyklose yra paremtas gilių tradicijų, linkęs mažai kisti ir dažnai nebeatitinka sparčiai besikeičiančios visuomenės poreikių. Tai gali sukelti anksčiau minėtas muzikos mokyklose egzistuojančias problemas (visuomenės požiūrį į muzikos mokyklą, kaip į įstaigą rengiančią profesionalius atlikėjus, menką programų diferencijavimą, nepakankamą meno vartotojų ugdymą, stipriai išreikštą vertinamąją aplinką ir t.t.)“ (A. Kriščiūnaitė, 2013). Kitaip nei didesniuose miestuose, Ylakiuose nėra tokio didelio neformaliojo meninio ugdymo veiklos pasirinkimo, yra tik gimnazija ir meno mokykla. Todėl susidomėjimas meno mokykla turėtų būti gana didelis, bet jo šiek tiek trūksta. Tai lemiančias priežastis reikėtų išsiaiškinti.

1.5. Neformaliojo ugdymo finansavimas

2003 metais įsigaliojus naujam Lietuvos Respublikos švietimo įstatymui, papildomas ugdymas įvardintas kaip neformalusis ugdymas, kurio paskirtis tenkinti mokinių pažinimo, lavinimosi ir saviraiškos poreikius, padėti jiems tapti aktyviais visuomenės nariais.

Neformaliojo vaikų ugdymo įstaigų – tai dailės, meno, muzikos, sporto ar kitų mokyklų ugdymo proceso organizavimas - tapo priklausomas nuo savivaldybių. Skirtingų savivaldybių neformaliojo ugdymo įstaigų finansavimas nevienodas: vienoms skiriama pakankamai lėšų, kitoms finansavimas mažinamas, siekiant riboti jų veiklą. Taigi neformaliojo vaikų ugdymo finansavime, siekiant kokybiškumo, pasitaiko daug problemų. Remiantis LR švietimo ir mokslo ministerijos atliktu tyrimu „Neformaliojo vaikų švietimo sąnaudos ir prieinamumas“ (2006), kur buvo publikuota neformaliajam švietimui skiriamų lėšų dalis procentais bendrame švietimo biudžete,

matyti, kad „Neringa (23,4 %), Visaginas (22,3 %) – savivaldybės, kurios skiria itin didelį dėmesį neformaliajam vaikų švietimui ir švietimo biudžetuose numato aukštą jo finansavimą (šalies vidurkis – 7,2 %). Neformaliajam švietimui skiriamų lėšų dalis bendrame švietimo biudžete yra didelė ir Švenčionių raj. (12,6 %), Klaipėdos m. (11,9 %), Birštono (11,8 %), Palangos m. (11,7 %), Vilniaus m. (11,7 %), Elektrėnų (11,3 %) savivaldybėse. Neformaliajam švietimui skiriamų lėšų dalis bendrame švietimo biudžete yra labai maža Pagėgių (2,2 %), Pakruojo raj. (2,3 %), Alytaus raj. (2,4 %), Jurbarko raj. (2,6 %), Vilniaus raj. (2,8 %), Radviliškio raj. (3,3 %) savivaldybėse. Tuo tarpu Skuodo rajone 5,4%.“ Taigi neformaliojo švietimo biudžeto sudarymas yra esminis veiksnys, lemiantis neformaliojo vaikų ugdymo prieinamumą.

Neformaliojo ugdymo koncepcijos projekte (2012) išskiriama, jog ypatingai svarbu sukurti neformaliojo ugdymo finansavimo sistemą. Jos pagrindu tokiomis pačiomis sąlygomis būtų finansuojamos visos neformaliojo ugdymo įstaigos. Idėjos kūrėjai pabrėžė, kad neformaliajam švietimui esant savarankiškai savivaldybių funkcijai, skirtingos savivaldybės jį labai nevienodai finansuoja (nuo 1103 Lt iki 4027 Lt vienam neformaliojo vaikų švietimo mokyklos mokiniui ir nuo 96 Lt iki 1698 Lt vienam bendrojo lavinimo mokyklos ugdytiniui per metus). Yra paskaičiuota, jog vidutiniškai savivaldybės neformaliojo švietimo ugdymui skiria 7 proc. švietimo biudžeto. Be to, valstybiniai, savivaldybių, nevyriausybiniai neformaliojo ugdymo teikėjai gauti finansavimą turi skirtingas sąlygas.

„Ugdymo plėtotės centras kartu su Švietimo informacinių technologijų centru ir keturiomis savivaldybėmis (Anykščių raj., Klaipėdos raj., Panevėžio m. ir Panevėžio raj.) 2011-2013 m. įgyvendino projektą „Pasirenkamojo vaikų švietimo finansavimo modelio sukūrimas ir išbandymas Lietuvos savivaldybėse“ (projekto Nr. VP1–2.2-ŠMM-10-V-03–001). Projektui iš ES ir Lietuvos biudžetų buvo skirta 5,885 mln. Lt. Iš jų 48,9 % (2 mln. 879 tūkst. Lt) - PVU modelio kūrimo ir kitoms susijusioms veikloms, 43,7% (2 mln. 573 tūkst. Lt) – PVU krepšeliams finansuoti (5200 vaikų ugdymui), 7,4% (433 tūkst. Lt) – administravimui. Projekto trukmė 2 metai, šiuo metu vykdomas projekto pratęsimas – modelio sklaida: savivaldybės ir kitos suinteresuotosios šalys konsultuojamos dėl projekto rezultatų taikymo“ (Projektas „Pasirenkamojo vaikų švietimo finansavimo modelio sukūrimas ir išbandymas Lietuvos savivaldybėse“).

Ėmus įgyvendinti minėtą projektą, sukurtas ir mėgintas pritaikyti naujasis Pasirenkamojo vaikų ugdymo (PVU) finansavimo modelis, veikiantis principu „pinigai paskui vaiką“. Šis principas savivaldybėms suteikia galimybę darniai administruoti neformalųjį vaikų švietimą. Taip pat jos valdo informaciją apie moksleivių išsirinktus ir lankomus užsiėmimus bei skirsto finansavimą, atsižvelgdamos į vaikų lūkesčius. Išbandžius savivaldybėse tokį finansavimo projekto modelį, buvo

galima matyti, kad jis gerina PVU prieinamumą bei geografinę aprėptį ir suteikia galimybę į neformaliojo švietimo veiklas įsitraukti gausesniam ugdytinių skaičiui (5 mėn. projekto finansuotose programose buvo ugdomi 5200 vaikai, kurie iki tol nebuvo lankę neformaliojo švietimo programų. Iš jų 23% yra iš kaimo vietovių, 53% – iš neformaliajame švietime retai dalyvaujančios 10-15 metų amžiaus grupės). Naujas finansavimo modelis suteikia moksleiviams vienodas sąlygas dalyvauti PVU ir užtikrina vaiko teisių pažeidimų išvengimą administruojant PVU, niveliuoja PVU skiriamų lėšų netolygumą tarp skirtingų savivaldybių. Naujas finansavimo modelis skatina plėstis PVU įvairovę: buvo akredituotos 332 naujos programos, kurias paruošė ir vykdė 90 teikėjų. Savivaldybėse buvo sukurtos 46 ugdymo programos iki tol nebuvusios kryptys (techninės kūrybos, medijų), daugiau nei 70% programų veikė ne biudžetinėse įstaigose, per du trečdalius teikėjų buvo ne švietimo įstaigos (nevyriausybinės, sporto, kultūros ir kitos.) (Projektas „Pasirenkamojo vaikų švietimo finansavimo modelio sukūrimas ir išbandymas Lietuvos savivaldybėse“).

Pasirenkamojo vaikų ugdymo poreikiams finansuoti valstybės biudžeto lėšos skiriamos savivaldybėms iš tam tikrų metų valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų savivaldybių biudžetams pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytą metodiką. Savivaldybei skiriama valstybės biudžeto lėšų suma apskaičiuojama atkreipiant dėmesį į pasirenkamojo mokinių ugdymo programų dalyvių skaičių, valstybės biudžetą ir vienam vaikui nustatytą skiriamo krepšelio dydį. Vienam vaikui skiriamo krepšelio dydis, formalųjį švietimą papildančiam vaikų ugdyme, yra diferencijuojamas. Tačiau yra atsižvelgiama į ugdymo sritį (dailė, muzika, sportas ir t.t.). Atvirkščiai yra neformaliajame vaikų ugdyme. Jame vienam vaikui skiriamo krepšelio lėšų dydis nediferencijuojamas.

„Valstybės biudžeto lėšos pasirenkamojo vaikų ugdymo reikmėms finansuoti naudojamos pagal metodiką ir atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro patvirtintas rekomendacijas dėl lėšų, skirtų pasirenkamajam vaikų ugdymui, naudojimo.“ (Neformaliojo vaikų švietimo koncepcija, 2012m. redakcija).

Pasirenkamojo vaikų ugdymo lėšas savivaldybės skiria tik tiems pasirenkamojo vaikų ugdymo įstaigoms, kurios teisės aktų nustatyta tvarka yra patvirtinusios programas ir sudarę vaikų ugdymo sutartis. Lėšos skiriamos atkreipiant dėmesį į ugdomų mokinių skaičių ir akredituotos programos specifiką, įgyvendinimo trukmę. Visiems mokiniams bendrąjį lavinimą teikiančiose mokyklose yra suteiktos galimybės 2 valandas per savaitę, finansuojamomis mokinio krepšelio lėšomis, dalyvauti neformaliojo ugdymo veikloje. Neformaliojo ugdymo koncepcijos projekte (2012) rašoma: „Vaikui gali būti skiriama ne daugiau kaip vienas nustatyto dydžio krepšelis

neformaliajam vaikų ugdymui finansuoti ir vienas krepšelis formalųjį švietimą papildančiajam vaikų ugdymui finansuoti.“

Kol kas neformaliojo ugdymo finansavimas vis dar yra tik savivaldybių rankose, naujasis finansavimo modelis „pinigai paskui vaiką“ jau išbandytas, bet autoriaus žiniomis (bent jau Skuodo rajone) dar tik pradedamas įgyvendinti. Be to, jis turi ne tik plusų, bet ir minusų, visa tai mokytojams kelia tam tikrą nerimą.

2. BENDRUOMENĖ KAIP SOCIALIZACIJOS APLINKA

2.1. Bendruomenės samprata

Žmogaus gyvenimui, jo egzistencijai reikalinga ne tik gamta. Jam svarbi jungtis su kitais žmonėmis, su kuriais galėtų bendrauti, dalintis bendra patirtimi, bendra veikla. Taip dėl bendrų interesų, požiūrių ar tiesiog buitinių poreikių ir susidaro tam tikros bendrijos ar bendruomenės. (Leonas Jovaiša, 1996). Panašiai bendruomenę apibūdina ir „Dabartinės lietuvių kalbos žodynas“: „Bendruomenė – tai gamybiniais ir kitais santykiais susijęs gyvenimas, kolektyvas“ (1993). „Sociologijos žodyne“ rašoma, kad „bendruomenė – šeimų ir žmonių grupė, kurią jungia tam tikros bendro naudojimo vertybės; bendruomenė turi vieningas tarnybas, įstaigas, interesus ar geografinį artumą“ (1993; p. 278).

Augant tautos kaip bendruomenės reikšmei, imta visapusiškai nagrinėti bendruomenės raidą. F. Tonies (1887 m.) išskyrė 2 specifines socialinės organizacijos formas:

- 1) bendruomenę arba tradicinę-pirminę socialinės organizacijos formą, atsiradusią giminytės ryšių pagrindu ir apibūdinamą betarpišku santykių tipu;
- 2) visuomenę arba šiuolaikinę, sudėtingai struktūrizuotą socialinės organizacijos formą, apibūdinamą sudėtingėjančių ryšių sistema, vedančia į žmonių tarpusavio santykių formalėjimą ir žmogiškumo trūkumą.

Intensyvus ir daugiaplanis bendruomenės narių bendravimas šių dienų visuomenėje yra svarbiausias bendruomenės bruožas. Svarbu ir tai, kad jis paremtas ne tik racionaliais, bet ir dvasiniais ar emociniais ryšiais. Tai reiškia, kad bendruomenės narius sieja panašus gyvenimo būdas, panaši pasaulėžiūra, vertybės. Gyvenamoji vieta taip pat labai svarbi, nes joje iškyla įvairių problemų, kurios susijusios su socialiniais, ekonominiais ar buitinių poreikių. Jos sprendžiamos susivienijus kaimynams. Taigi bendrijos žmonės jungia į grupinę veiklą. Regionuose žmonės vieni kitus geriau pažįsta, todėl bendrijos būna vieningesnės, labiau susitelkusios (Dobranskienė, 2004).

Bendruomenių rūšys ir tipai

Vieta, kurioje įsikūrę bendruomenės nariai bei grupė, dalyvaujanti bendruomenės veikloje – abudu reiškiniai galima vadinti bendruomene. Tačiau abejais atvejais bendruomene išreiškiama socialinė integracija. Tai sudaro tam tikri ryšiai, problemos ar santykiai, kurie sieja bendruomenės

narius. Tie ryšiai gali būti religiniai, nacionaliniai, kaimynystės arba net paremti individualiu žmogaus interesu, hobiu ar pan.

Sociologai išskiria 5 pagrindinius bendruomenių tipus: kaimynystės, solidarumo, socialinės klasės, socialinių tinklų ir interesų bendruomenes.

1 lentelė

Bendruomenių socialinės integracijos formas (pagal R. Dobranskienę)

<i>Bendruomenės forma</i>	<i>Narystės pagrindas</i>
<p>1. <u>Kaimynystės bendruomenės</u> Integracija remiasi geografinė padėtimi bei panašiomis žmonių, gyvenančių toje pačioje vietovėje, problemomis.</p>	Narystę lemia gyvenamoji vieta.
<p>2. <u>Solidarumo bendruomenės</u> Šias bendruomenes jungia asmenys, kuriuos sieja bendras etnis, kultūrinis, nacionalinis ar religinis paveldas, ginantis bendras vertybes. Tradicinėmis bendruomenėmis vadinamos Solidarumo bendruomenės, kuriose jų nariai gyvena kartu.</p>	Narystę remiasi solidarumo identitetu.
<p>3. <u>Socialinės klasės</u> Socialinė integracija remiasi tokiomis pačiomis ar panašiomis gyvenimo aplinkybėmis. Jas lemia pajamos arba privati nuosavybė.</p>	Narystę lemia ekonominis ir darbinis statusas.
<p>4. <u>Socialinių tinklų bendruomenės</u> (pvz., pagyvenusių žmonių, aplinkosaugos ir kt.)</p>	Narystę pasirenka individai.
<p>5. <u>Interesų bendruomenės</u></p>	Narystę pasirenka individualiai

„Remiantis trumpa bendruomenių tipų charakteristika, galima teigti, jog kaimynystės bendruomenės organizavimo kelias prasideda nuo bendrų gyventojų poreikių išsiaiškinimo ir nusiteikimo bendrai veiklai: turi atsirasti kolektyviškumo jausmas“ (Dobranskienė, 2004, p. 17). Manau, kad Ylakių bendruomenė, daugiau ar mažiau, turi visiems bendruomenių tipams būdingų bruožų. Ir tai yra gerai, nes neformalaus muzikinio ugdymo egzistavimui ir tobulinimui reikalingas ir geografinės padėties atitikimas, ir kultūrinis paveldas, bei tam tikras ekonominis lygis ir t.t.

2.2. Mokyklos bendruomenė

Mokyklos apibrėžimas daugeliu atvejų priklauso nuo visuomenės raidos, kaitos procesų. „Mokykla – tai institucija, susieta su edukacine praktika, kuri pagrįsta vertybėmis, vertybinėmis prielaidomis ir išankstiniais nusistatymais.“ (Šiuolaikinė ugdymo filosofija, 1997, p. 139). Taip mokyklos apibrėžimus išreiškia žodynai (lietuvių kalbos, 1991; Pedagogikos terminų, 1993): mokymo bei auklėjimo įstaiga; patalpa, pastatas, kur mokoma; mokslo, meno, literatūros pakraipa. Tačiau vartojant mokyklos sąvoką, ji neturėtų būti suprantama, kaip valstybinė organizacija, kurios pagrindinis tikslas mokytis. Bendrosiose programose (1997) mokykla apibūdinama kaip demokratiškai organizuota, savarankiška, bendrosiomis žmogaus vertybėmis ir humanizmu savo gyvenimą grindžianti, ugdymo tikslų siekiant mokinių, jų tėvų, mokytojų bendruomenė. Lietuvos respublikos švietimo įstatyme (2011) rašoma, kad „Mokykla – juridinis asmuo, valstybės narės juridinio asmens ar kitos organizacijos padalinys, įsteigtas Lietuvos Respublikoje teisės aktų nustatyta tvarka, kurio pagrindinė veikla yra formalusis arba (ir) neformalusis švietimas. Mokyklos bendruomenė – mokyklos mokytojai, mokiniai, jų tėvai (globėjai, rūpintojai) ir kiti asmenys, vienijami mokymo santykių ir bendrų švietimo tikslų.“ Toks apibūdinamas siejasi su nauja Lietuvos švietimo samprata, kurioje svarbu duoti pagrindą aktyviai, atvirai, kritiškai ir atsinaujinančiai visuomenei.

Pasak R. Dobranskienės (2004) šiuolaikinę mokyklą galima pavadinti dvilype bendruomene. Mokykla turi ugdyti mokinių individualumą, bendruomeniškumą, turi auginti žmogų, pajėgų laisvai, savarankiškam gyvenimui. Tačiau tuo pačiu moderni mokykla siekia auginti brandų asmenį, galintį ir mokantį gyventi bendrą gyvenimą, sugebantį drauge su kitais spręsti bendras problemas. Taigi mokyklos bendruomenė turi sąlygas visapusiškam asmenybės ugdymui ir jokių būdu negali jaunosios kartos atstovų žlugdyti ar primesti savo valios.

Po šeimos mokykla yra pirma vaiko bendruomenė, kurioje įgauna tam tikrus elgesio įgūdžius. Jis geba bendrauti su bendraamžiais ar vyresniais žmonėmis. Mokykla – tai socialinė aplinka, kurioje vyksta vaiko socializacijos procesas. Vaikui išugdomas moralumas, padorumas, pilietiškumas, jei tai daroma mokyklai bendradarbiaujant su šeima. Svarbus susitapatinimas su suaugusiais. Vaikui rodomas pavyzdys ir skatinamas puoselėti tas pačias vertybes. Tačiau, kai mokykla ir šeima nesuteikia tam tikrų žinių ar nesuformuoja teisingų įgūdžių, vaikas gali padaryti nusikaltimų, ar net pakrypti nusikalstama linkme. Todėl, kaip bebūtų gaila, mokykla gali turėti įtakos vaikų delinkventiniam elgesiui (Nepilnamečių institucija Lietuvoje, 1998). Mokiniai daugiau laiko praleidžia bendrojo lavinimo mokykloje, bet neformalusis ugdymas, ir ypač meno krypčių, yra

labai svarbus, nes šių įstaigų bendruomenėje prisiliečiama prie meno. Taip pat reikia išskirti, kad regionų mokyklos dažnai būna saugesnės, o mažesnėse bendruomenėse glaudesnis bendravimas.

Mokyklos bendruomenės tobulinimas

Mokyklos bendruomenės tobulinimas – tai nuolatinės kaitos procesas. Jis turi apimti visą mokyklos bendruomenės gyvenimą: vertinimo sistemą, mokymo procesą, mokyklos bendruomenės narių tarpusavio santykius, finansavimo sistemą, mokyklos valdymą ir t.t.

B. Joyce (1998) suformulavo mokyklos bendruomenės tobulinimo principus:

1. Kolegialumas: kartu kuriama mokyklos ateities vizija, aptariama kasdieninė organizuota veikla. Taip pat į tai įeina geri, vieningi mokyklos bendruomenės darbo santykiai.

2. Tyrimai: susipažinimas su mokyklos veiksmingumo tyrimo duomenimis, kurie padeda išsiaiškinti esamas problemas bei jų sprendimo būdus.

3. Specifinės informacijos keitimas: skatina ieškoti bei iširti duomenis apie savo bei kitų mokyklų darbo veiksmingumą.

4. Programos: dalykų programų gerinimas raginimas kurti individualias integruotas programas.

5. Instrukavimas: mokymo įgūdžių ir veiklos plano tobulinimas, susipažinimas su įvairiais mokymo stiliais bei metodais.

Pasak R. Dobranskienę būtinos tokios „mokyklų tobulinimo sąlygos:

- aiškūs lyderiai;
- bendruomenės dalyvavimas kuriant mokyklos viziją, numatant perspektyvas;
- strateginis veiklos planavimas;
- mokyklos vadovų tobulėjimas ir nuolatinis mokytojų mokymasis;
- bendruomenės įtraukimas į mokyklos valdymą;
- aiškių struktūrų sukūrimas, veiklos kryptių apibrėžimas, vaidmenų, atsakomybės nustatymas;
- mokymo ir mokymosi reikšmės akcentavimas;
- problemų sprendimas, jų analizė, vertinimas;
- sėkmės įvertinimas;
- ryšiai ir bendradarbiavimas su kitomis institucijomis“ (p. 31).

Šie patarimai puikiai tinka ir Skuodo meno mokyklai, Ylakių bendruomenei. Nes mokyklos gyvenimui poveikį, žinoma, daro ir aplinkos veiksniai, bet dažnai daug ką galima tobulinti, vadovaujantis šiais ar panašias patarimais, turint didelį norą pasiekti geresnių rezultatų. Mokyklai svarbi ir organizacijos kultūra. Tai pagrindinių įsitikinimų modelis. Jis atrastas žmonių grupės, kurie sprendžia savo problemas, susijusias su integravimusi viduje, išlikimu aplinkoje“ (Schein, 1992). Toks ugdymo kokybės tobulinimo veiksnys yra reikšmingas, nes gerinant organizacijos kultūrą, tobulėja ugdymo kokybė, gerėja kultūros efektyvumas.

3. NEFORMALIOJO MUZIKINIO UGDYMO PROCESO DALYVIAI

3.1. Mokiniai

Mokykloje, kurioje vyksta neformalus muzikinis ugdymas, vaikai gali išreikšti savo gebėjimus, kūrybiškumą, gali bendradarbiauti ar konkuruoti su kitais vaikais. Todėl tai ypatingai svarbi, jo aktyvumui leidžianti reikštis socialinė aplinka. Prancūzų meno filosofas E. Souriau teigė, kad menas atlieka ne tik estetines, bet ir socialines funkcijas. Filosofas aiškina, jog meno kūrinys vertingu patampa ne tada kai jis sukuriamas, o tada kai skatina visuomenės bendravimą. Menas turi tiesioginį ryšį su žmogaus siekimu tobulinti kasdienį gyvenimą. Siekiama ryšio tarp individo ir bendruomenės bei individo ir visuomenės interesų. Auklėjimo procese labai svarbios patiriamos emocijos, kurias suteikia veikla, žadinanti santykį su muzika. Nuolat skatinamas bendros veiklos, sėkmės, tikslo siekimo, džiaugsmo suteikimo kitiems jausmas bei estetinis patyrimas, padeda tapti pilnavertei asmenybei. (http://jautre.home.mruni.eu/wp-content/uploads/2011/02/Konspektas_SBU.doc).

I. Šataitė (2012) kaip labai svarbią reikšmę pamokos emocinei atmosferai bei mokymo rezultatams pasiekti, išskiria santykius tarp mokytojo ir mokinio. Klasės atmosfera, jos teigimu, turėtų teigiamai skatinti ir sukelti mokiniui norą savarankiškai ir kūrybingai mokytis, dirbti, ugdyti iniciatyvą, aktyvumą. Žinoma, santykiai priklauso nuo to, kaip suvokiamas kitas žmogus, aplinka, į kokias vertybes orientuojamasi. Galima bendrauti darniai, tačiau ir konfliktiškai ar net priešiška. Todėl įvairūs santykiai veikloje yra neišvengiami. Mokyklos bendruomenė yra darnesnė, jei dauguma mokyklos bendruomenės narių palaiko ryšį, bendrauja ir bendradarbiauja. Kuo bendravimas mokyklos bendruomenėje visapusiškesnis, tuo mokyklos gyvenimas sėkmingesnis. „Kaip pedagoginių tyrimų objektas bendravimas vertintinas ne tik kaip socialinis reiškinys, bet ir kaip daugiausia ugdomųjų galimybių asmenybės ugdymo procese turintis veiksnys, socializacijos pagrindas, nes individo ir visuomenės sąveika sudaro sąlygas asmens socializacijai” (Barkauskaitė, 2001, p. 12).

Išlaikyti teigiamus santykius mokyklos bendruomenėje, iš tiesų, yra labai sudėtingas uždavinys. R. Dobranskienė (2002, p. 40) teigia, jog "geri mokytojų ir mokinių santykiai padeda kurti bendruomenę, ugdo pagarbos bendruomenės nuosavybei jausmą. Auklėtiniai ima klausyti žodžio, rodo asmeninę iniciatyvą įvairiose mokyklos gyvenimo srityse“. Taigi teisingai suformuoti

santykiai gali sukurti teigiamą, pakilią nuotaiką. Džiugi nuotaika mokymo procesui suteikia darbiningumo bei aktyvumo. Mokiniai ima labiau pasitikėti mokytoju. Iš jo gaunama informacija, tampa labiau reikšminga ar net būtina. Gerais santykiais paremtame bendravime lengviau įveikiami mokymosi sunkumai, pasiekama kuo aukštesnių rezultatų. Ypač naudingomis pamokomis yra laikomos tos, kuriose mokiniai muzikuoja stebint klasės draugams, klausosi kitų grojimo, o vėliau, aptariant pamoką gali išreikšti savo nuomonę. Bendros perklauskos ar repeticijos leidžia įsivertinti, suprasti ir palyginti savo ir kitų mokinių pažangos lygį. Bendras mokytojų ir mokinių praleistas laikas muzikuojant įvairiuose koncertuose, festivaliuose, bendrose mokinių perklauskose ir jų aptarimuose yra būtinas kiekvieno pedagogo darbe. (Dmitrijeva, Jautakytė, 2008).

Mokiniai Ylakiuose nėra kažkuo išskirtiniai, jų problemos, poreikiai panašūs į visų šiuolaikinių mokinių. Išskirtinius bruožus, problemas sužinosime tik išanalizavę tyrimo duomenis.

3.2. Mokinių tėvai

Nemažą savo laiko dalį vaikai praleidžia mokykloje. Ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas ugdymo paslaugų teikimui, prieinamumui ir kokybei. Ugdymo kokybės sėkmė priklauso nuo mokyklos bendruomenės vieningumo, aktyvus bendradarbiavimo. Todėl ypatingai svarbu, kad ugdymo procese aktyviai dalyvautų tiek pedagogai, tiek tėvai. Lietuvos Respublikos Konstitucijoje (2003) teigiama, kad už vaiko ugdymą atsakingi turi būti ir tėvai, ir visos ugdymo įstaigos. Vienas iš svarbiausių mokyklų uždavinių yra bendradarbiauti su tėvais tam, kad būtų siekiama – visapusiškai sėkmingo vaiko ugdymosi.

Tėvų įjungimas į mokyklos bendruomenę yra pagrindinis ne tik ugdymo, bet ir visos mokyklos tobulinimo proceso tikslas. A. Zajančauskienė (2009) pastebi, jog Lietuvos mokslininkai (Gražienė, Rimkienė, 1993; Kalvaitis, 1995; Grabauskienė, 1998; Juodaitytė, 1999; Monkevičienė, 1999; Kontautienė, 2000; Litvinienė, 2000; Ušeckienė, 2000; Andrekienė, Ruzgienė, 2001; Dapkienė, 2002; ir kt.) tėvų vaidmenį, kuriant efektyvią ugdymo institucijų vadybos sistemą, išskiria kaip labai svarbų. R. Želvys (2003) tėvus apibūdina, kaip gausiausią ir įtakingiausią interesų grupę, kuri tiesiogiai susijusi su mokykla. „Gausiausia todėl, kad tėvų grupė paprastai beveik du kartus didesnė už moksleivių grupę; įtakingiausia todėl, kad tarp jų galima sutikti turinčių įvairių galių ir įtakingų visuomenės grupių atstovų” (Želvys, 2003, p.128). Mokyklos ir tėvų bendradarbiavimas svarbus daugeliu atžvilgiu. Tėvų galių įtraukimas į ugdymo procesą taip pat gana svarbus reiškinys. Priklausydami skirtingoms socialinėms ar profesinėms grupėms, jie gali atitinkamai reprezentuoti

mokyklą įvairiausiems visuomenės sluoksniams. Tėvai gali prisidėti prie teigiamo mokyklos įvaizdžio. Taip pat gali padėti spręsti įvairius su ugdymo procesu susijusius klausimus. Mokykla turėtų rūpintis aktyvesniu tėvų dalyvavimu mokyklos bendruomenės gyvenime, o tėvai padėti mokyklai stiprinti įvairias veiklos sritis.

Pasak Dobranskienės (2004), „tėvai gali padėti:

- formuoti švietimo politiką;
- kurti mokyklos materialinę bazę;
- keistis informacija;
- sudaryti mokyklos ir šeimos bendradarbiavimo programas ir jas įgyvendinti;
- užmegzti ir palaikyti šeimos ir mokyklos kontaktus;
- tobulinti ugdymo procesą (padėti vaikams, dalyvauti seminaruose tėvams, padėti juos organizuoti, dalyvauti konsultavimo grupių darbe).
- reikalauti iš pedagogų profesionalaus pasirengimo“ (p. 61).

Mokyklos dažniausiai savo darbe turi aktyvų pagalbininką, tai – tėvų komitetas. Kad tėvų komitetai būtų aktyvūs, reikia kelių prielaidų:

1. Į tėvų komitetus turi būti išrinkti visuomeninį darbą mėgstantys, geranoriškai sutinkantys padėti mokyklai, veiklūs, turintys autoritetą tėvai;

2. mokykla, pedagogai turi nuolat rūpintis, kad tėvų komitetai dirbtų planingai, išsakyti jiems savo pageidavimus, rūpesčius, sėkmingai juos mokyti, skatinti iniciatyvą, išradingumą ir kūrybingumą, kviestis į pedagogų tarybos posėdžius, kur sprendžiami aktualūs ugdymo klausimai ir pan. (Dapkienė, 1987, p.19).

Bendraudant ir bendradarbiaujant su tėvais labai svarbu jiems parodyti, jog mokykloje jie yra labai laukiami. Tėvai turėtų pajusti, jog atsižvelgiama į jų nuomonę priimant tam tikrus sprendimus, kad jie gali padėti savo vaikams pačiame mokymo procese. Kartais susitikimai su tėvais yra įtempti, nes sprendžiamos tam tikros problemos, ar tėvams kyla įvairių klausimų, į kuriuos pedagogams atsakyti gana sunku. Todėl bendradarbiaujant su tėvais, labai svarbus nuoširdus bendravimas, atvirumas, abipusio pasitikėjimo jausmas. Taip pat reikalinga sudaryti sąlygas tėvams susipažinti ir su kitais mokinių tėveliais, mokykloje dirbančiais mokytojais, vadovais; pateikti informacijos apie mokyklą, mokymo procesą, vertinimą, mokyklos valdymą ir t.t. (Dobranskienė, 2002).

Pasak Dobranskienės (2002), mokyklos ir tėvų bendradarbiavimas grindžiamas tokiais principais:

- bendro tikslo įvardinimu ir jo siekimu;
- humanistiniu, pilietišku bei socialiniu ugdymu;
- viešumu, savitarpio pasitikėjimu, atvirumu, pagalba, taip pat autoriteto palaikymu;
- mokinių įjungimu į socialinę ir asmeniškai aktualią ir svarbią veiklą;
- teigiamo psichologinio klimato siekimu, gero ugdomojo proceso planavimu.

Mokyklos bei šeimos bendravimą ir bendradarbiavimą reikia visada stiprinti ir atnaujinti tokiais būdais, pvz.:

1. „Įvertinti jau egzistuojančius ryšius tarp mokyklos ir tėvų;
2. Registruoti ir įvertinti visus neformalius susitikimus bei pokalbius su tėvais tam, kad būtų nustatyta, ar mokykla yra lengvai prieinama visiems tėvams;
3. Įtraukti tėvus į drausmės problemų sprendimą;
4. Skatinti mokyklos ir tėvų bendradarbiavimą įvairiomis kryptimis;
5. Ugdyti ir lavinti pedagogų bendradarbiavimo su tėvais bei problemų sprendimo įgūdžius;
6. Žinoti savo profesinės kompetencijos ribas“ (Dobranskienė, 2002, p. 51 – 55).

S. Dapkienė (2003) sako, jog tėvai būdami mokyklos bendruomenės nariais galėtų turėti tam tikras pareigas, įvairiais būdais prisidėti prie mokyklos bendruomenės gyvenimo:

- įvairių popamokinių renginių klasėje ar mokykloje organizatoriai, padėjėjai ar tiesiog dalyviai;
- nors ir trumpą laiką, bet vadovauti būreliams;
- tėvai mokosi geriau suprasti ugdymo procesą, geriau ima pažinti vaikus kaip ugdymo proceso dalyvius, kai trumpam, pedagogams išvykus ar susirgus juos pavaduoja;
- prisidėjimas prie įvairių priemonių šventėms ar pamokoms gaminimo;
- kurti skelbimus, kvietimus, apdovanojimus;
- dalyvauti planuojant mokyklos gyvenimą, prisidėti prie anketų kūrimo, organizuoti jų pildymą;
- leisti klasės biuletenius ir pan.

Tikėtina, kad įgyvendinus šiuos principus bei mokyklos ir šeimos bendradarbiavimą stiprinančius būdus, mokyklos mikroklimatas, ugdymo kokybė bei kiti su mokyklos gyvenimu susiję aspektai gerėtų.

3.3. Pedagogai

Pedagogas moko ir padeda vaikams mokytis, remia mokymo ir mokymosi procesą, organizuoja mokymosi aplinką, kuria mokykloje aplinką, kuri primintų šeimos aplinką. Mokytojas yra ir ugdytojas, ugdymo proceso organizatorius. Su mokytojo profesine branda, asmeniniu ir profesiniu tobulėjimu tiesiogiai susijusi darbo kokybė. Mokytojo vertybės ir profesinė kompetencija lemia švietimo įstaigos specifiką, ugdymo tikslų ir uždavinių įgyvendinimo būdus. Todėl pedagogai turi būti brandžios kultūros, pilietinės sąmonės, inteligencijos, pedagoginės, dalykinės ir mokslinės kompetencijos atstovai (Šataitė, 2013).

Formalaus ir neformalaus ugdymo teikėjai turi organizuoti veiklą taip, kad ugdytinis sugebėtų orientuotis šių dienų moderniaame pasaulyje, pritaikyti savo žinias ir įgūdžius kasdieninėje aplinkoje savo ateityje. Svarbu, kad darbuotojams būtų suteikta atsakomybė už kokybę. Pedagogai turi ne vien tik vykdyti vadovybės nurodymus, bet turi jausti atsakomybę už savo darbą bei bandyti spręsti iškilusias problemas. (Fidler, 2006).

2006 m. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija parengė Lietuvos pedagogo profesijos aprašą (projektą). Apraše įvardytos pedagogo profesinės veiklos sritys, specifinės ir bendrosios kompetencijos, priskirtos Europos kvalifikacijų sandaroje nurodytoms kompetencijų grupėms.

Mokytojo profesijos kompetencijos apraše (2007) išskiriama:

- *bendrakultūrinė kompetencija*, tam tikrų asmens savybių (žinios, įgūdžiai, gebėjimai, vertybinės nuostatos ir kitos asmeninės savybės) svarba sėkmingai žmogaus veiklai konkrečioje kultūroje;

- *profesinės kompetencijos*. Tai mokytojo įgūdžiai, gebėjimai, žinios, požiūriai, vertybinės nuostatos ir kitos asmeninės savybės. Šios ypatybės reikalingos gerai suorganizuotai ugdymo veiklai, neskirstant jos pagal ugdymo turinio sritis. Jos skirstomos į ugdymo aplinkų kūrimo, mokymo(si) proceso organizavimo ir valdymo, dalyko turinio planavimo ir tobulinimo, mokinių motyvavimo ir paramos jiems, mokinio pažinimo ir pažangos pripažinimo, mokinių laimėjimų ir pažangos vertinimo, profesinio tobulėjimo kompetencijas;

- *bendrosios kompetencijos*. Tai įgūdžiai, gebėjimai, žinios, vertybinės nuostatos, požiūriai, kitos asmeninės savybės, kurios reikalingos mokytojo veiklai, taip pat jas galima perkelti į skirtingos rūšies mokytojo veiklas. Išskiriamos šios kompetencijos: komunikacinė ir informacijos valdymo, tiriamosios veiklos, reflektavimo ir mokymosi mokytis, bendravimo ir bendradarbiavimo, organizacijos tobulinimo bei pokyčių valdymo;

• *specialiosios kompetencijos* – tai mokytojo vertybinės nuostatos, požiūriai, kitos asmeninės savybės, žinios, gebėjimai, įgūdžiai, lemiančios sėkmingą jo veiklą konkrečiame ugdymo turinio srityje (Lasauskienė, 2010).

Pasak R. Dobranskienės (2004), pedagoginės veiklos sėkmę lemia daugelis aspektų. Žinoma, vienas svarbiausių yra geras dalykinis, profesinis mokytojo pasirengimas. Ypatingai reikšminga yra meilė dėstomam dalykui. Taip pat reikalingas poreikis mokytis ir mokyti kitus bei pedagoginis pašaukimas. Mokytojas turėtų būti visapusiškas. Skirdamas svarbiausių dėmesį žinioms, moksliniam pažinimui, jis neišugdys vientiso asmens pasaulėvaizdžio, nesuteiks bendro gyvenimo pažinimo. Mokytojas pedagoginėje veikloje turėtų vadovautis nuostata, jog visi mokomieji dalykai bendrajam išsilavinimui vienodai svarbūs. Geras pedagogas neturėtų išskirti savo dėstomo dalyko kaip svarbiausiu ir svarbesniu už kitus mokomuosius dalykus.

Labai svarbu pedagogams suvokti mokinių poreikius. Tai pagrindinis žmogaus aktyvinimo šaltinis, kuris ir paskatina asmenybę vienaip ar kitaip elgtis. Ypatingą dėmesį reikėtų atkreipti į šiuos poreikius (Dapkienė, 2002):

- džiaugsmo poreikis: ypatinai svarbu, kad vienoje ar kitoje veikloje mokiniai patirtų džiaugsmą, kuo didesnę ir kilnesnę malonumą;
- gyvenimo prasmės poreikis: kai dažnai dalyvaujama renginiuose, savęs ugdymo užsiėmimai, siekimas kažko kilnesnio ir didesnio. Tada vaikas jaučiasi reikalingas.
- saviauklos poreikis: kai ugdytinis tam tikrą veiklą nukreipia į savo paties savybių ugdymą ar slopinimą;
- poreikis būti pripažintam ar įvertintam: šią galimybę suteikia popamokinė veikla. Vaikai turi gali pajusti savo vertę;
- bendravimo poreikis: bendra veikla suteikia progą ugdytis įvairias asmenines savybes, veikdami kartu ugdytiniai kartu gali patirti įvairiausių jausmus;
- dvasingumo, tikėjimo ir religinio išgyvenimo poreikis: jei mokiniai yra tikintys, popamokinėje veikloje yra sąlygos religiniam auklėjimui.

„Tikslų numatymas, tinkamas strategijos ir metodų pasirinkimas, gerai organizuota veikla padeda mokytojui spręsti savo darbo problemas, reguliuoti situaciją. Pedagoginio darbo strategiją lemia kūrybiškas organizacinės pedagoginės veiklos, prognozuojančios ugdytinių vystymąsi, pobūdis. Profesionali, dvasinga mokytojo veikla daro didelę įtaką mokyklos gyvenimui, jo organizavimui, mokinio asmenybės brandai, padeda siekti darnos, ugdyti pilietiškumą. Pripažįstant Europos, pasaulio vertybes ir patirtį, būtina nepamiršti savo šaknų, tautiškumo“ (Dobranskienė,

2004, p. 34 - 35). Pedagogo pasirengimas, savišvieta, dalyvavimas visuomenėje kultūrinėje veikloje turi didelę reikšmę kultūriniam bendruomenės gyvenimui.

„Pedagogas, ugdydamas jauno žmogaus „aš“ ir etninės kultūros savimone, nukreiptą į savikultūrą ir visuomenės tobulėjimą, pats turi gerai nusimanyti asmenybės ir kultūros procesuose“ (Lukšienė, 1993). Kaip teigia S. Šalkauskis (1990), kvalifikuotas mokytojo pasirengimas kultūriniam darbui gali padėti ir pakelti bendrą tautos kultūros lygį. Ugdydamas, jo manymu, tada tampa tikrai visuotiniu.

Galima daryti išvadą, kad mokytojas tiek bendrojo lavinimo tiek meno mokykloje yra be galo svarbus, todėl įdomu sužinoti kaip save vertina patys mokytojai, kaip juos vertina tėvai ir mokiniai.

4. NEFORMALIOJO MUZIKINIO UGDYMO YLAKIŲ SENIŪNIOJE TYRIMAS

4.1 Tyrimo imtis, metodai ir organizavimas

„Mokslinis tyrimas – tai sistemingas ir kryptingas tikrovės objektų nagrinėjimas, taikant mokslines priemones ir metodus, norint sužinoti kas buvo nežinoma, atsakyti į klausimus, išspręsti problemas, atskleisti vidinius ir išorinius ryšius“ (Kardelis, 2002).

Kadangi regionų meno, muzikos mokyklų situacija (išlikimas) nėra pakankamai ištirta, buvo atliktas tyrimas (apklausiant mokinius, jų tėvus bei pedagogus) kuriuo siekiama išsiaiškinti neformaliojo muzikinio ugdymo teigiamus ir svarbiausius neigiamus aspektus, kuriuos žinant būtų galima efektyviau gerinti ugdymo kokybę. Tirti buvo pasirinktas Skuodo rajono Ylakių miestelis, neformalaus muzikinio ugdymo pagrindiniu šaltiniu čia galima vadinti Skuodo meno mokyklos Ylakių skyrių. Siekiant visapusiškiau suprasti Ylakiams būdingo meninio ugdymo specifiką, atlikta ir retrospektyvinė minėtosios mokyklos istorinė analizė.

Skuodo muzikos mokykla įsteigta 1966 m., 1991 m. įsteigus choreografijos skyrių – pavadinta „Meno mokykla“. 1997 m. ją papildė ir dailės skyrius. 1989 m. atidarytas muzikinis skyrius Ylakių vidurinės mokyklos (dabar gimnazijos) patalpose, 2002 m. papildytas dailės skyriumi. Šiuo metu Ylakių skyriuje mokoma fortepijono, akordeono, trimito, birbynės, kanklių, chorinio dainavimo ir dailės specialybių. Muzikos dalykų moko 7 mokytojai, muzikos specialybių mokosi apie 55 mokiniai. Įvertinus Ylakių skyriaus siūlomas neformalaus ugdymo specialybes, galima pasakyti, kad joje, kaip ir daugelyje panašaus profilio meno mokyklų Lietuvoje, siūlomos paklausiausios specialybės.

Tyrimui atlikti buvo taikyta anketinė apklausa, kuria siekta išsiaiškinti respondentų požiūrį į vyraujančią Ylakių seniūnijos meninio ugdymo situaciją.

Skirtingos anketos buvo išdalintos visiems ugdymo proceso dalyviams Skuodo meno mokyklos Ylakių skyriaus muzikos besimokantiems mokiniams, jų tėvams bei čia dirbantiems pedagogams 2015 metų kovo mėnesį. Iš viso buvo išdalinta 80 anketų, iš kurių grįžo – 68. Apklausiant respondentus akcentuotas visiškasis konfidencialumas, nurodant, kad duomenys bus panaudoti magistro darbe, todėl visi sutiko dalyvauti tyrime. Atliekant tyrimą buvo laikomasi

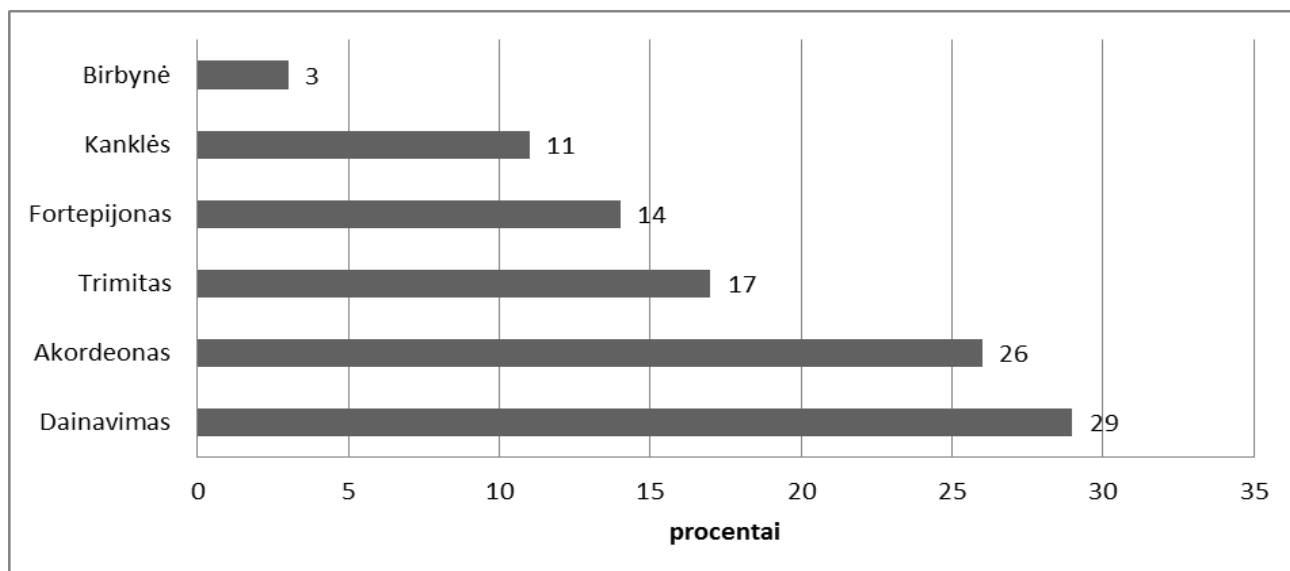
geranoriškumo, pagarbos asmens orumui ir teisingumo principų. Empiriniai duomenys buvo apdoroti, derinant SPSS (Statistical Package for Social Science) ir MS Exel kompiuterines programas.

4.2 Tyrimo rezultatai

Pirmiausia buvo analizuojama *mokinių anketa*, ją sudarė 17 klausimų apie ugdymo procesą ir su juo susijusias sritis. Taip pat, užduodami klausimai kuriais siekiama išsiaiškinti demografinius respondentų duomenis (lytis, amžius, kelintoje meno mokyklos klasėje respondentai mokosi, kokią specialybę yra pasirinkę).

Mokinių apklausoje dalyvavo 35 respondentai kurių amžius nuo 8 iki 16 metų. Apklausta – 17 (49%) merginų ir 18 (51%) vaikinių. Matome, kad pasiskirstymas pagal lytį labai panašus, todėl galime tikėtis objektyvių (lytiškumo aspektu) atsakymų. Nors pasiskirstymas pagal lytį panašus, tačiau kai kurie instrumentai pasirenkami kaip labiau vyriški ar moteriški. Trimitu, birbyne ar akordeonu šiuo metu groja tik vaikinai, o kanklėmis tik mergaitės, lytiškumo aspektu universalesnės specialybės yra fortepijonas ir dainavimas.

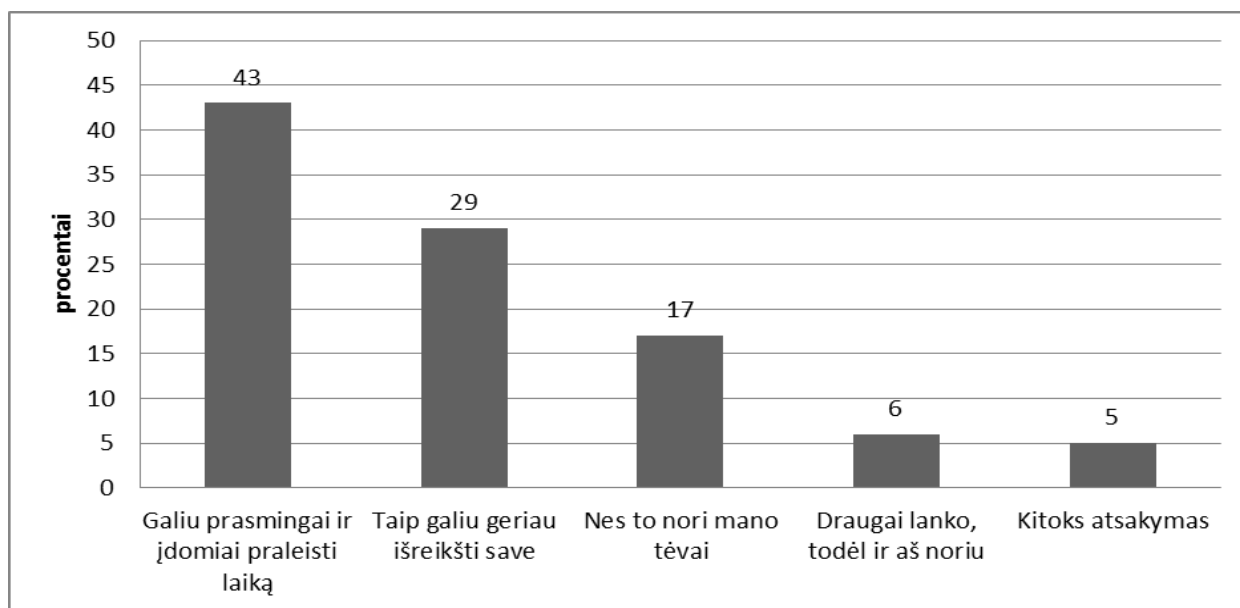
Tikslesnį pasiskirstymą pagal specialybes galime matyti 2 paveiksle. Daugiausiai apklaustųjų mokosi chorinio dainavimo (29%), ne daug atsilieka akordeono specialybė (26%), gana panašiai pasiskirstę trimitas (17%), fortepijonas (14%) ir kanklės (11%), mažiausiai apklaustųjų groja birbyne (3%). Šitoks pasiskirstymas galimas dėl dviejų priežasčių, pirmoji, kad vienos specialybės yra šiek tiek populiarsnės už kitas, bet taip pat gali būti, kad daugiau vienos ar kitos specialybės mokinių instrumento pasirinkimas buvo atsitiktinis.

2 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal specialybę (N=35)

Pagal klasę kurioje mokosi (meno mokykloje), respondentai pasiskirstę taip: pirmoje 4 (11%), antroje 3 (9%), trečioje 16 (46%), ketvirtoje 5 (14%), o penktoje 7 (20%) mokinių. Galimai trečioje klasėje mokinių daugiausiai, nes į choro dainavimo specialybę meno mokykloje priimama tik kas penkis metus – šiemet jie kaip tik trečiokai. Kadangi tyrimo imtis buvo atsitiktinė, galėjo pasitaikyti daugiau vienos ar kitos klasės mokinių.

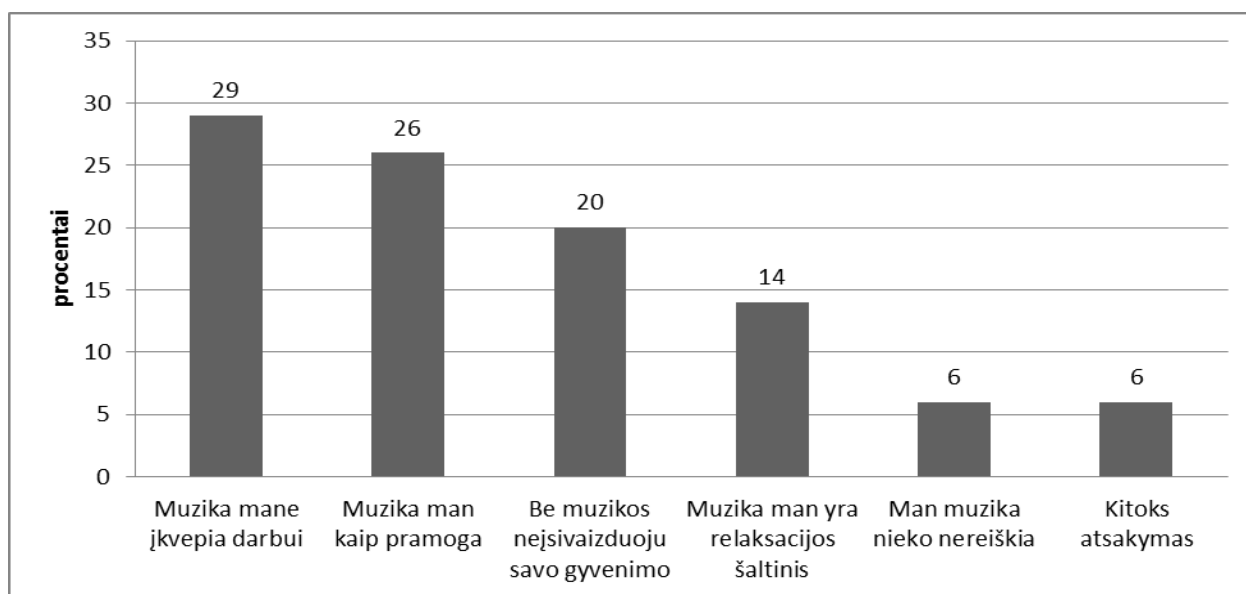
Norint į meno mokyklą pritraukti daugiau mokinių, labai svarbu žinoti kodėl vaikai dalyvauja neformaliojo ugdymo veikloje. 3 paveiksle matome, kad daugiausiai atsakiusiųjų (43%) nori prasmingai ir įdomiai praleisti laiką, 29% mokinių mano, kad taip gali geriau išreikšti save. Abu šie atsakymai rodo asmeninį mokinių susidomėjimą, norą tobulėti, neleisti savo laiko veltui. Tai geras rezultatas, mokytojams reikia stengtis, kad šie geri mokinių norai nedingtų, kad jie nenusiviltų pamokose praleistu laiku. Anot Maslow (1954), labai svarbi yra vidinė motyvacija, kuri yra orientuota į subjekto „ego“, siekį išmokti dėl savęs, o ne dėl materialios naudos ar aplinkinių. Tam prieštarauja 17% mokinių pasirinkimas, nes jie neformaliojo ugdymo veikloje dalyvauja todėl, kad to nori jų tėvai. Gerai tik tai, kad tai nėra didelė dalis atsakiusiųjų. Pora apklaustųjų pasirinkę kitokius atsakymus rašo, kad dalyvauja neformaliojo ugdymo veikloje, nes mėgsta muzikuoti, o kito respondento mama ilgai dirba ir meno mokykloje jis gali praleisti laisvą laukimo laiką.

3pav. Priežastys kodėl respondentai dalyvauja neformaliojo ugdymo veikloje (N=35)

Panašus į prieš tai buvusį, bet jau tiesiogiai su muzika susijęs yra sekantis klausimas. Juo norima išsiaiškinti, ką mokiniams reiškia muzika. Jei vaikui, paaugliui muzika svarbi, tai jo motyvacija jos mokytis bus ženkliai didesnė. 4 paveiksle matome, jog atsakymai pasiskirstę gana

netolygiai, tačiau daugeliui respondentų muzika gyvenime turi teigiamą prasmę. 29% atsakiusiųjų muzika įkvepia darbui, 26% respondentų muzika yra kaip pramoga, 20% be muzikos neįsivaizduoja savo gyvenimo, šis atsakymas turbūt rodo didžiausią muzikos reikšmę, bet jį pasirinko tik penktadalis mokinių. 14% respondentų muzika mato kaip relaksacijos šaltinį. Tik 6% mokinių muzika nieko nereiškia, turbūt šie vaikai meno mokyklą lanko ne visai savo noru, nes pačiam grojant kažkoku muzikos instrumentu ar dainuojant, muzika juk turėtų turėti bent kažkokią reikšmę. Likę 6% turėjo savo atsakymus: „Kartais pasijuntu daug geriau ir ramiau nuo muzikos“, „Kai turiu laisvo laiko einu groti“. Pirmasis atsakymas galėtų būti priskirtas prie 14% atsakiusiųjų, kad muzika yra relaksacijos šaltinis, o antrasis parodo, kad muzikavimas puikus laisvalaikio praleidimo būdas. Apibendrinant galima teigti, kad vienaip ar kitaip muzika svarbi daugeliui respondentų, bet nemaža dalis vaikų muzika renkasi tik fonui, o ne pagrindinei veiklai.

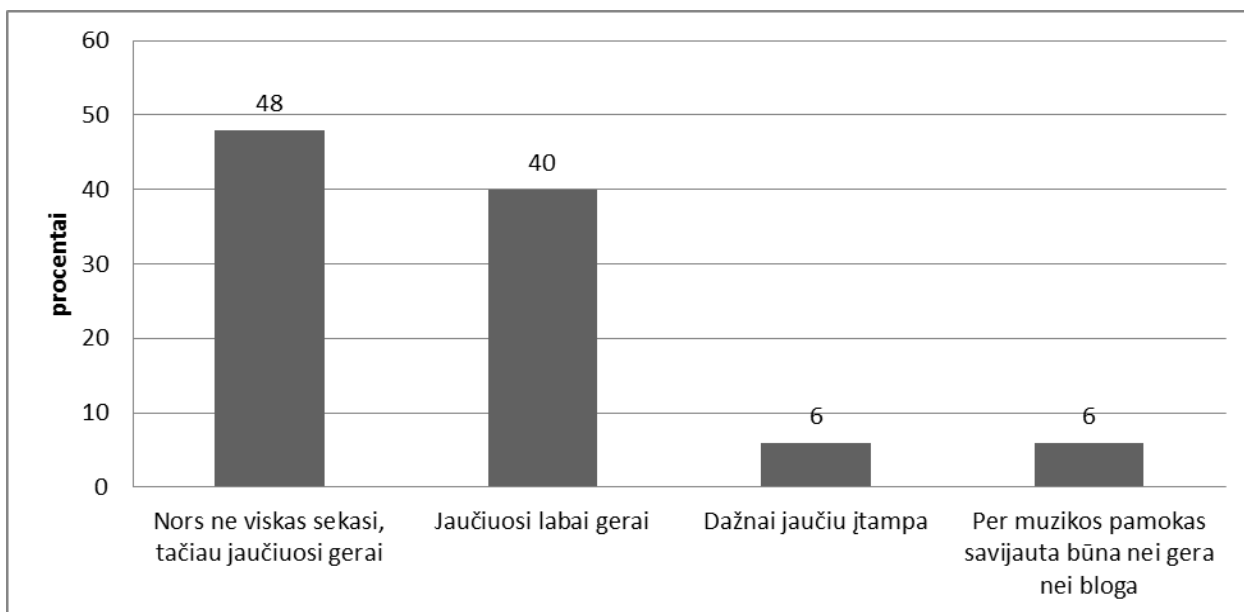
4 pav. Muzikos reikšmė respondentams (N=35)

Anketoje taip pat buvo klausama: „Ar šeimoje yra muzikuojančių koku nors muzikos instrumentu?“. Muzikantų buvimas šeimoje gali įtakoti tiek norą stoti į meno mokyklą, tiek siekį joje kuo daugiau išmokti, nes šeimoje matomas teigiamas pavyzdys. Į šį klausimą „Taip“ atsakė net 69% respondentų. Matome, kad tikrai galima tendencija, jog vaikai artimoje aplinkoje matydami muzikuojančius suaugusius ir patys nori išmokti groti ar gražiai dainuoti. Žinoma, tai nėra būtina, beveik trečdalis vaikų ir neturėdami muzikuojančių giminaičių, patys nori groti, dainuoti. Buvo fiksuota muzikinės veiklos namuose statistiškai reikšminga koreliacija su mokinių nuomone apie mokytojų kompetenciją ($p \leq 0,014$). Tikėtina, kad mokiniai turintys muzikuojančių šeimos narių daugiau išmano apie muziką ir yra reiklesni mokytojams.

Labai svarbu buvo išsiaiškinti ar mokiniams patinka mokytis muzikos. Džiugu, kad į šį klausimą teigiamai atsakė net 83% respondentų, 14% apklaustųjų sakosi neturį kito pasirinkimo, o muzikos mokslas visiškai nepatinka tik 3% mokinių. Galima numanyti, kad tie mokiniai kurie neturi kito pasirinkimo, anksčiau buvusiam klausime apie dalyvavimą neformaliojo ugdymo veikloje (žiūrėti 3 pav.), galėjo pasirinkti atsakymą, kad to nori jų tėvai. Tai paaiškintų ir panašų atsakiusių procentą. Taip pat, buvo fiksuota statistiškai reikšminga koreliacija ($p \leq 0,001$), tarp šio klausimo ir mokinių nuomonės apie meninį tobulėjimą be meno mokyklos. Galbūt ta nedidelė dalis mokinių, kurie muzikos mokosi, nes neturi kitokio pasirinkimo, nesidomi ir nežino kokios būtų galimybės tobulinti meninius gebėjimus jei Ylakiuose nebūtų meno mokyklos.

Mokinių aktyvumas pamokoje dažniausiai rodo jų susidomėjimą dėstoma medžiaga, įdomiu kūrinium, tema. Dėl to buvo įdomu sužinoti, ar patys mokiniai mano, kad yra aktyvūs meno mokyklos muzikos pamokose. Šiek tiek daugiau nei pusė (51%) mokinių mano, kad yra aktyvūs, o 46% atsakiusių aktyvūs būna kartais. Rezultatai gana neblogi, nors jeigu vaikai yra pasirinkę norimas specialybes ir mokosi niekieno neverčiami, aktyvių respondentų dauguma turėtų būti ryškesnė. Šioje vietoje galima išvelgti nedidelę problemą, nes beveik pusė mokinių aktyvūs būna tik kartais, o tai gali nulemti ugdymo kokybę, darbo rezultatą. Tyrimas parodė mokinių aktyvumo statistiškai reikšmingą koreliaciją su mokinių supratimu, kad jiems nepakanka laiko tinkamai atlikti ir bendrojo lavinimo, ir meno mokyklos užduotis ($p \leq 0,004$). Tai verčia manyti, kad mokiniams, aktyviai įsitraukusiems į muzikinę veiklą, labiau trūksta laiko visoms užduotims atlikti, negu tiems kurie yra pasyvesni.

Džiugi nuotaika mokymo procesui suteikia darbingumo bei aktyvumo. Mokiniai ima labiau pasitikėti mokytoju. Iš jo gaunama informacija, tampa labiau reikšminga ar net būtina. Gerais santykiais paremtame bendravime lengviau įveikiami mokymosi sunkumai, pasiekiami aukštesnių rezultatų. Taigi mokinių buvo paklausta kaip jie jaučiasi meno mokyklos muzikos pamokose (žiūrėti 5 pav.). Matome, kad didžioji dalis (48%) mokinių jaučiasi gerai, nors ir ne viskas sekasi, 40% respondentų muzikos pamokose jaučiasi labai gerai, ir po 6% balsavusių pasiskirstė prie jaučiančių įtampą ir neutraliai besijaučiančių mokinių. Kaip darbe jau buvo minėta, į meno mokyklą Ylakiuose priimami visi norintys, pernelyg netikrinat jų gabumų, todėl mažiau gabiems vaikams gali ne viskas sektis, bet svarbu, kad jie jaučiasi gerai. Puiku, kad gana didelė dalis mokinių jaučiasi labai gerai, galima manyti, jog jiems ir sekasi gerai, ir santykiai su mokytojais bei kitais mokiniais yra puikūs. Nerimą kelia tik ne visai gerai besijaučiantys mokiniai.

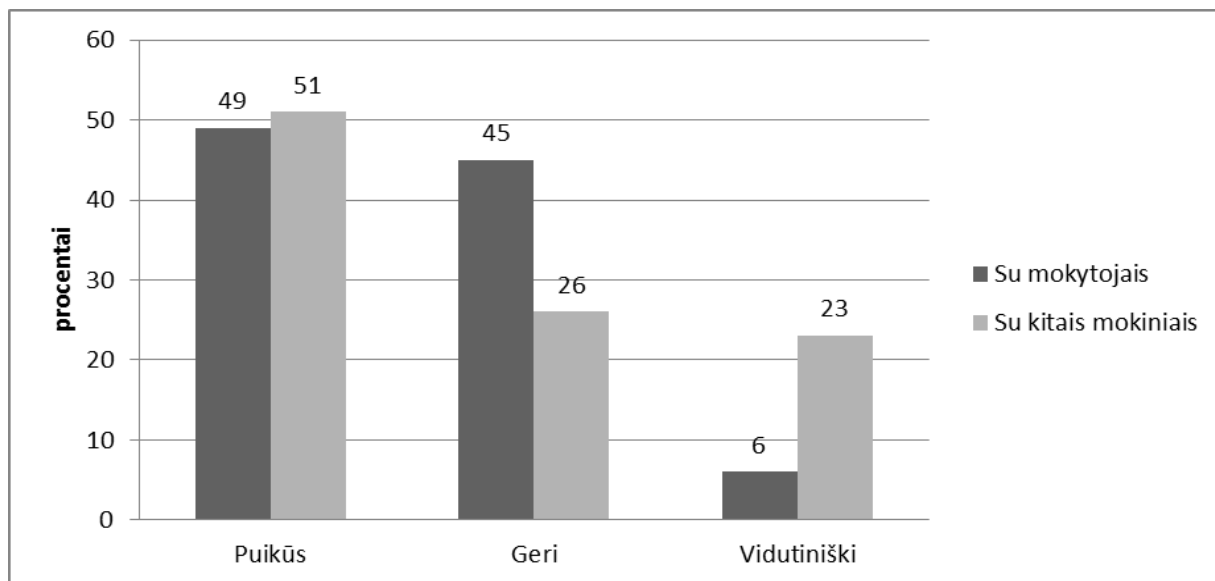

5 pav. Respondentų savijauta meno mokyklos muzikos pamokose (N=35)

„Švietimo misija – suteikti kiekvienam asmeniui savarankiško ir aktyvaus gyvenimo pagrindus, padėti nuolat tobulinti savo gebėjimus, tapti visaverčiu demokratinės visuomenės nariu, aktyviai dalyvaujančiu socialiniame, ekonominiame ir kultūriniame gyvenime.“ (Valstybinė švietimo 2013 – 2022 metų strategija). Todėl anketoje buvo paklausta vaikų nuomonės ar, jų manymu, jie galės pritaikyti meno mokyklos muzikos pamokose įgytas žinias ateityje. Iš gautų duomenų matome, kad net 77% respondentų mano, kad įgytas žinias pritaikys ateityje. Tai tikrai geras rezultatas, nes mokiniai supranta, kad visos žinios, gebėjimai, pažintys jiems gali būti naudingos ateityje. Neigiamai į šį klausimą neatsakė niekas, likę 23% apklaustųjų buvo linkę abejoti meno mokyklos muzikos pamokose įgytų žinių naudingumu ateityje. Tiesioginis gautų muzikinių žinių panaudojimas dažniausiai išvelgiamas tada, kai mokinys savo tolimesnį gyvenimą sieja su muzika. Tačiau neformaliojo ugdymo paskirtis yra žymiai platesnė (juo siekiama ugdyti sąmoningą asmenybę, sugebančią atsakingai ir kūrybingai spręsti savo problemas ir aktyviai dalyvauti visuomenės gyvenime) ir daugelis mokinių tai supranta.

Prie gero mikroklimato pamokose ženkliai prisideda geri santykiai su mokytojais, kitais mokiniais. O jei mokinys su vienu ar kitais sutaria nekaip, jaučia stresą, jam tikrai sunku pasiekti gerų rezultatų, noriai lankyti užsiėmimus. Taigi respondentų paprašyta įvertinti savo santykius mokytojais, bei savo kolegomis – kitais mokiniais (žiūrėti 6 pav.). Matome, kad santykius su mokytojais puikiai ir gerai vertina gana panašus skaičius atsakiusiųjų, atitinkamai 49% ir 45%, vidutiniškai su pedagogais sutaria tik 6% mokinių. Tokia situacija turėtų būti palanki geram

mikro klimatui susidaryti, nes santykiai su mokytojais tikrai geri. Kiek įdomesnė situacija pastebima mokinių santykiuose su kitais mokiniais, didžioji dalis atsakiusiųjų (51%) su jais sutaria puikiai, 26% santykius vertina gerai. Tačiau beveik ketvirtadalis (23%) respondentų savo santykius su kitais mokiniais vertina tik vidutiniškai. Mokiniai sutarimas tarpusavyje, sudaro geresnę atmosferą pamokų bei pertraukų metu, mažina stresą ir motyvuoja siekti aukštesnių rezultatų. Jei mokinių tarpusavio santykiai imtų dar blogėti, tai gali būti problema, kurią ne taip lengva išspręsti, nes nei mokytojai, nei tėvai į juos per daug negali kištis.

6 pav. Respondentų santykiai su mokytojais ir kitais mokiniais (N=35)

Meno mokyklos pamokos prasideda jau po bendrojo lavinimo mokyklos pamokų ir neretai baigiasi tik apie 5-6 valandą, kartais ir vėliau. Todėl buvo įdomu sužinoti ar mokiniai saugiai jaučiasi grįždami namo po meno mokyklos pamokų. Tyrimas parodė, kad teigiamai į šį klausimą atsakė net 94% respondentų. Rezultatai rodo, kad Skuodo meno mokyklos Ylakių skyriaus mokiniai namo grįždami jaučiasi pakankamai saugiai. Todėl tai neturėtų kelti problemų dėl stojimo į meno mokyklą ar išlikimo joje. Šiais laikais mokinių saugumas yra ypatingai svarbi tema, žinoma, ji aktualesnė miestuose, kur didesni atstumai, žmonės vieni kitų taip gerai nepažysta ir t.t. Na o nedideliame miestelyje (Ylakuose), kaip matome, vaikai jaučiasi tikrai saugiai.

Yra žinoma, kad formuojant ugdymo turinį galima teigiamai motyvuoti mokinius (taip mano ir mokytojai). Todėl klausėme vaikų: „Ar mokytojai dažnai leidžia pasirinkti norimus kūrinius?“. Didžioji dalis apklaustųjų – 63% į šį klausimą atsakė teigiamai, 20% respondentų teigia, kad norimus kūrinius gali pasirinkti tik kartais. Retai norimus kūrinius renkasi 9%, o niekada to nėra darę tik 8% mokinių. Šioje vietoje problemos taip pat negalima įžvelgti, daugelis mokinių dažnai,

ar bent jau kartais gali pasirinkti norimus groti, dainuoti kūrinus. Taip pat įdomi mokinių nuomonė apie mokytojų kompetenciją, darbo išmanymą. Jei mokiniai mano, kad mokytojai neišmano savo darbo, tai gali mažinti jų motyvaciją mokytis, pagarbą mokytojui. Išanalizavus apklausos duomenis paaiškėjo, kad net 80% apklaustų mokinių mano, kad mokytojai yra kompetentingi ir išmanantys savo darbą, 11% respondentų mano, kad ne visi, o 9% šiuo klausimu nuomonės neturi. Matome, kad dauguma mokinių pasitiki mokytojais, jų kompetencija.

Mokinių buvo paklausta, kas jų manymu jiems trukdo pasiekti geresnių rezultatų. Daugiausiai mokinių pritarimo (43%) sulaukė teiginys, jog nepakanka laiko tinkamai atlikti ir bendrojo lavinimo, ir meno mokyklos užduotims. 31% respondentų pritarė mokymosi motyvacijos stokos problemai. Dar kaip problema išryškėjo nemokėjimas dirbti savarankiškai, tam pritarė 23% mokinių. 17% mokinių pritaria nuomonei, kad mokomųjų dalykų programos yra per sunkios. Kitus teiginius palaikė statistiškai nereikšmingas respondentų skaičius. Matome, kad reikšmingiausios problemos yra motyvacijos ir laiko atlikti bendrojo lavinimo, ir meno mokyklos užduotims stoka. „Formaliojo ir neformaliojo švietimo nesuderinamumas traktuotinas kaip esminė problema, užkertanti kelią darniam mokinių funkcionavimui per dieną ir savaitę. Galima plėtoti hipotezę apie tai, kad dviejų švietimo sistemų nesuderinamumas yra viena svarbiausių mokinių iškritimo iš neformaliojo švietimo sistemos priežasčių“ (Ruškus ir kt. 2009).

Anketoje mokiniams buvo pateikta ir pora atvirų klausimų. Juose buvo pasiteirauta kas mokiniams labiausiai patinka meno mokyklos muzikos pamokose ir ko jiems trūksta, ką norėtų pasiūlyti. Teigiamų aspektų mato visi respondentai nė viena šio klausimo „neaplenkė“. Dažniausiai vaikai rašo, kad jiems tiesiog patinka groti, dainuoti. Nemaža dalis atsakiusių mėgsta solfedžio pamokas, ar bent jau atskiras jų dalis (ritmuoti, solfedžiuoti), chorą. Dažnai mokiniai pamini ir gerus santykius su mokytojais, jiems patinka kai viskas gerai sekasi, bendrauti su draugais. Svarbu, kad mokiniai randa teigiamų aspektų, bet dar įdomiau ko jiems trūksta, kokių pasiūlymų jie turi. Net 18 mokinių mano, kad viskas yra gerai, arba pasiūlymų neturėjo. 5 respondentai į šį klausimą visai neatsakė. Tarp turėjusių pasiūlymų mokinių, pora norėtų pabandyti kurti muziką, keletas mokinių norėtų daugiau dainuoti (solfedžio pamokose), kiti norėtų mažiau mokytis, daugiau pramogauti, likusieji norėtų daugiau aktyvumo, bendravimo. Taigi daugelis mokinių yra pakankamai patenkinti užsiėmimų kokybe, arba tiesiog nežino kaip norėtų juos pagerinti. Bet yra mokinių kurie turi tam tikrų nusiskundimų, pasiūlymų. Mokytojai turėtų į juos atkreipti dėmesį, pasistengti kiek įmanoma gerinti ugdymo kokybę.

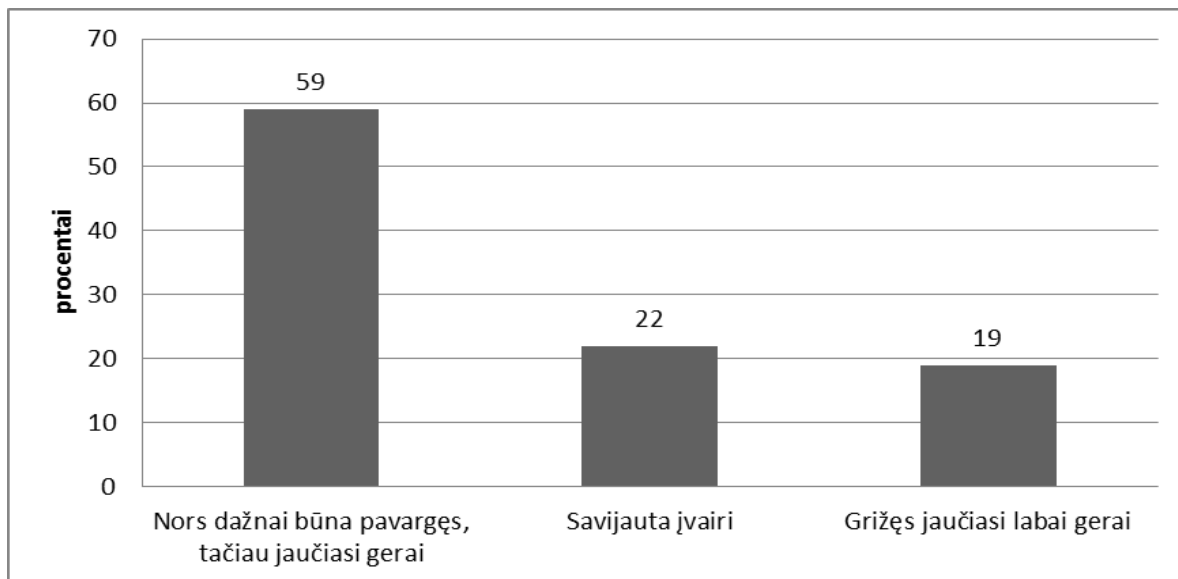
Tėvų apklausos rezultatų analizė

Tyrime dalyvavo 27 neformaliajame muzikiniame ugdyme dalyvaujančių vaikų tėvai. Iš jų 23 moterys ir 4 vyrai. Tėvų amžius gana įvairus. Didžioji dalis apklaustųjų 31 – 40 metų amžiaus (52%), dvigubai mažiau respondentų yra 41 – 50 metų (26%), virš 50 metų turi 4 apklaustieji (14%), o 20 – 30 metų amžiaus tėvų vos 2 (7%). Buvo siekiama sužinoti kokį išsilavinimą tėvai yra įgiję. Galbūt nuo to priklauso tėvų požiūris į neformalųjį ugdymą. Mažoji dalis apklaustųjų (11%) nėra įgiję vidurinio išsilavinimo, šiek tiek daugiau tėvų (22%) jį turi. Įgijusių aukštesnįjį ir aukštąjį išsilavinimą sudaro didžioji dalis respondentų. Net 33% apklaustųjų turi aukštesnįjį ir tiek pat procentų (33%) respondentų turi įgiję aukštąjį išsilavinimą. Buvo fiksuota tėvų išsilavinimo statistiškai reikšminga koreliacija su tėvų domėjimosi pedagoginiais klausimais svarba ($p \leq 0,000$). Galima manyti, kad labiau išsilavinę tėvai mano, jog tėvų domėjimasis pedagoginiais klausimais yra svarbus sėkmingam mokytojų ir mokinių tėvų bendradarbiavimui.

Siekiant išsiaiškinti tėvų požiūrį į neformalųjį ugdymą anketoje pateikiamas atviras klausimas apie tai, kodėl, jų nuomone, vaikui svarbu dalyvauti neformaliajame ugdyme. Tėvų atsakymai nėra labai platūs, tačiau iš jų galima išvelgti pagrindinį tėvų požiūrį ar tam tikras tendencijas, dėl ko tėvai, apskritai, leidžia vaikus į muzikos mokyklą. Dauguma tėvų nori, kad vaikai būtų užimti po pamokų. Galbūt jie nenori, kad vaikai beprasmiškai leistų laiką. Dalyvaudami neformaliojo ugdymo užsiėmimuose, tam tikra prasme, jie yra saugūs, turi kur pabūti, kol tėvai baigia darbus. Tačiau tai tik vienas iš aspektų, kodėl tėvams svarbu, kad jų atžalos lankytų neformalaus ugdymo mokyklą. Kai kurie tėvai tiesiog nori suteikti turiningą laisvalaikio praleidimo būdą. Jiems atrodo svarbu, kad vaikai turėtų kur save realizuoti, parodytų savo gabumus ir juos ugdytų, plėtotų saviraišką. Dalis tėvų užsimena apie vaikų talentą. Gal būt ne visada tėvai patys gali suprasti, ar jų vaikas gabus muzikai. Jei vaikas iš tiesų turi talentą, jiems rūpi, kad tai būtų pastebėta ir toliau ugdoma, kad vaikas įgytų daugiau žinių muzikos srityje. Nemažai apklaustųjų tėvų mano, jog muzikinis ugdymas, apskritai, labai naudingas vaikų vystymuisi, bendram lavinimui. Jie mano, jog vaikai muzikos mokykloje lavinami visapusiškai: ugdomos jų asmenybės, atsakomybės, pareigos jausmas, plėtojami bendravimo įgūdžiai, vaikai tampa labiau bendraujantys. Vienas iš tėvų pastebi, jog meninis tobulėjimas, iš tiesų, padeda laisviau bendrauti ir atviriau pažvelgti į pasaulį. Gaila, tačiau nemaža dalis apklaustųjų (9), nepateikė savo nuomonės apie tai, kodėl vaikams svarbu dalyvauti neformaliajame muzikiniame ugdyme. Koreliacijos tarp neatsakiusiųjų į šį klausimą ir jų išsilavinimo nebuvo fiksuota.

Anketa domėtasi, kaip tėvai vertina vaikų savijautą grįžus iš muzikos mokyklos (žiūrėti 7 pav.). Net 59% respondentų, mano, kad nepaisant jų vaikų nuovargio po apsilankymo muzikos

užsiemimuose, jie vis tiek jaučiasi gerai. Taigi galima daryti išvadas, jog didžioji dalis mokinių Skuodo meno mokyklos Ylakių skyriuje jaučiasi gerai, užsiemimuose nepervargsta. Žinoma, tai tėvų nuomonė, bet labai svarbi. Juk geriausiai savo vaikus pažįsta tėvai. Teigiamas mokinių savijautos įvertinimas tėvų tarpe, daug ką pasako apie muzikos mokykloje vykdomą veiklą.

7 pav. Respondentų nuomonė apie jų vaikų savijautą grįžus iš meno mokyklos muzikos pamokų (N=27)

Norint giliau išanalizuoti tėvų požiūrį apie Ylakių skyriuje vykdomą neformalųjį muzikinį ugdymą, respondentams pateikiama dar keletas klausimų. Muzikinio ugdymo proceso organizavimas pilnai tenkina didžiąją dalį respondentų (85%). Muzikinio ugdymo kokybė irgi tenkina daugumą apklaustųjų (74%). Mokyklos bendruomenės veiklą tėvai vertina panašiai. 74% tėvų tenkina mokyklos bendruomenės veikla, o visiškai netenkina tik 4%. Taigi bendrą mokyklos ugdymo organizavimą tėvai, galima sakyti, vertina tikrai gerai. Vis dėlto, ne visi tėvai Ylakių skyriuje ugdymo procesu yra visiškai patenkinti. Kai kurie su ugdymo organizavimu sutinka tik iš dalies. Reikėtų į tai atkreipti dėmesį. Galbūt tėvai turi tam tikrų pastebėjimų. Žinoma, kartais mokyklos veiklą tėvai yra linkę vertinti neatkreipiant dėmesį į bendrą visumą, o siejant su asmenine patirtimi, jų vaikų pažangos lygiu, sėkmėmis ar nesėkmėmis.

Svarbi tėvų nuomonė dėl Skuodo meno mokykloje Ylakių skyriuje organizuojamų koncertų ar kitų pasirodymų. Net 82% respondentų atsakė, kad jų vaikams tikrai pakanka organizuojamų koncertų ar kitų renginių, kuriuose jie galėtų pasirodyti, pademonstruoti ką moka. Kad pasirodymų trūksta atsakė 18% apklaustųjų tėvų. Nors tai maža dalis taip manančių, tačiau ši tėvų nuomonė tikrai svarbi. Juk iš tiesų ne visi mokiniai kas kart pasirodo įvairiausių renginiuose. Ne paslaptis,

jog dažniausiai koncertuose groja geriau besimokantys ar didesnių gabumų turintys mokiniai. Kiti lieka nuošalėje. Todėl reikėtų pasvarstyti ir apie tokius renginius, kuriuose galėtų būti įtraukiami ir mažesnius gabumus turintys vaikai. Galbūt tokie vaikai grotų kartu su savo mokytojais, arba bent pritarę tiems, kurie groja geriau. Žinoma, ne visi mokiniai nori kažkur pasirodyti. Tačiau jie turėtų būti mokytojų ir tėvų skatinami, drąsinami, tačiau jokių būdu neverčiami.

Kiekviena bendruomenė turi palaikyti tam tikrą ryšį. Ypatingai reikšmingas yra vieningas ir nuolatinis bendravimas ir bendradarbiavimas tarp mokyklos bendruomenės narių. Todėl tėvų klausama, ar juos tenkina jų ir muzikos mokytojų bendravimas bei bendradarbiavimas. Net 89 % tėvų atsakė, kad bendravimas yra pakankamas. Vėlgi, atsakymų rezultatai pakankamai teigiami. Kitu klausimu siekiama išsiaiškinti ir tai, kas, anot tėvų, yra svarbu, sėkmingam mokytojų ir tėvų bendradarbiavimui išlaikyti. Kaip svarbų ar net ypač svarbų gero bendradarbiavimo aspektą tėvai laiko mokytojų geranoriškumą ir supratingumą. Ar labai svarbus pačių tėvų domėjimasis mokyklos gyvenimu, dauguma (89%), atsakė, kad svarbus. Tyrimas parodė, kad tėvų domėjimuisi pedagoginiais klausimais įtakos turi respondentų išsilavinimas ($p = ,000$). Žymiai mažiau atsakiusiųjų yra tokių, kurie neturi nuomonės apie tai, ar tikrai tokia svarbi sėkmingam tėvų ir mokytojų bendradarbiavimui yra tėvų iniciatyva domėtis mokyklos gyvenimu. Svarbu ir ypač svarbu, tėvų nuomone, yra geri mokytojų ir tėvų santykiai (96%) Tėvų domėjimasis pedagoginiais klausimais daugeliui tėvų atrodo svarbus (85%), kad tai visiškai nesvarbus aspektas, mano tik 4%. Abipusį pasitikėjimą ir nuoširdumą ypatinai svarbiu dalyku, siekiant sėkmingo bendradarbiavimo tarp tėvų ir mokytojų, laiko daugiau negu pusė apklaustų tėvų (56%). Kad tai svarbu galvoja 41%. Taigi analizuojant šiame klausime gautus rezultatus galima susidaryti nuomonę, jog tėvai visus anketoje pateiktus sėkmingo bendradarbiavimo aspektus nurodo kaip svarbius ar net ypač svarbius. Tai parodo Skuodo meno mokyklos Ylakių skyriaus teigiamą tėvų nusiteikimą, pastangas dalyvauti mokyklos gyvenime, norą bendrauti ir bendradarbiauti.

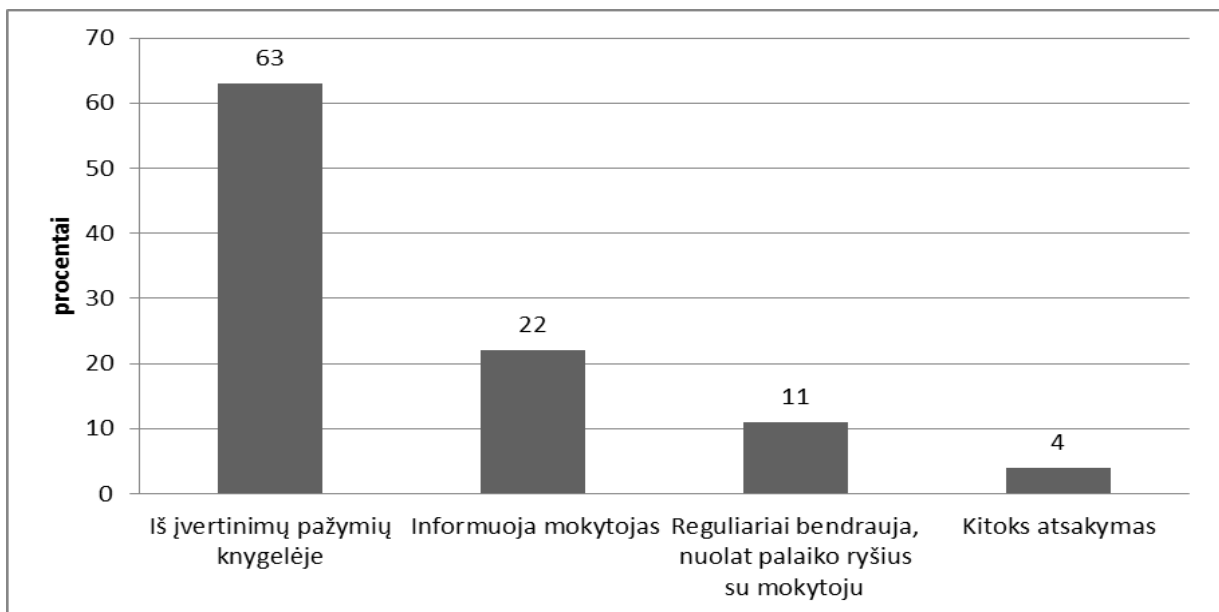
Ar svarbi bendra mokyklos bendruomenės veikla klausėme ir mokykloje dirbančių pedagogų. Taigi mokytojai mano, jog labai svarbu bendri tikslai, veikla, susitelkimas. Kai kurie mokytojai stengiasi įtraukti tėvus į vaikų mokymosi procesą, nes tada vaikai daugiau, produktyviau mokosi namuose. Kiti pedagogai nors ir mano, kad bendra veikla svarbu, kažkokių pasiūlymų kaip ją gerinti, plėsti nepateikė.

Anketoje tėvų klausama, ar jie dažnai dėl savo vaikų kreipiasi pagalbos į muzikos mokytojus, ar prašo jų patarimo. Daugiausiai apklaustųjų atsakė, kad pagalbos į pedagogus kreipiasi kartais (67%). Gana didelis procentas atsakiusiųjų tėvų pagalbos visai nesikreipia (33%). Paklausus, ar muzikos mokytojai visada padeda kreipiantis į juos pagalbos, 67% atsakė, jog visada, o 33%

dažniausiai. Galima daryti išvadą, jog 33% apklaustųjų į Ylakių skyriaus pedagogus nesikreipia pagalbos, nes galbūt jiems jos tiesiog dar nereikėjo. Nes iš paskutiniojo klausimo matoma, jog tie, kurie pagalbos kreipiasi, jos visada ar bent dažniausiai sulaukia.

Dar vienu anketos klausimu tėvai skatinami įvertinti jų vaiko ir Ylakių skyriuje dirbančių mokytojų santykius. Net 89% atsakiusiųjų tarpusavio santykius tarp pedagogų ir jų vaiko vertina kaip gerus, nuoširdžius ir draugiškus. Formalius santykius ir šaltą bendravimą išvelgia vienas iš apklaustųjų tėvelių (4%). 2 respondentai į šį klausimą pateikė savo atsakymą. Taigi didžioji dalis tėvelių, santykius tarp jų vaiko ir muzikos mokytojų vertina labai gerai. Nuomonę apie vaikų ir pedagogų bendravimą tėvai susidaro bendraujant tiek su savo atžalomis, tiek su juos mokinančiais mokytojais. Esančius nesutarimus nėra lengva pamatyti ar nujauti. Ne visi vaikai šiuo klausimu yra linkę kalbėtis. Dažnai nuo tėvų yra slepiamos tam tikros problemos, kai patys vaikai būna kalti dėl išaugusių konfliktų su mokytojais (nenoras mokytis, nedrausmingas elgesys, neatliekami namų darbai ir t.t.). Atvirkščiai, kai mokytojai pasikarščiuoja, ar nederamai elgiasi su mokiniu, tada vaikai labiau linkę apie tai prabilti. Tačiau ir šiuo atveju ne visi vaikai yra linkę išsipasakoti savo tėvams. Kad ir kaip bebūtų Ylakių skyriuje problemų ar konfliktų tarp mokinių ir mokytojų tėvai kol kas nejžvelgia.

Buvo įdomu kaip tėvai sužino apie savo vaiko muzikos mokymosi ir elgesio rezultatus. 63 % respondentų tėvelių tarpe apie vaiko mokymosi rezultatus sužino iš pažymių knygelėje esančių įvertinimų. Galima sakyti, kad tėvams pakanka žinoti tik tai, kokį įvertinimą jų vaikas gauna už atsiskaitymus ar perklausas. Taip jie susidaro tam tikrą nuomonę. Tačiau pažymiai neparodo tikrojo vaizdo. Kad ir po gerais įvertinimais gali slėptis tam tikros problemos. Todėl tėvų rūpinimasis savo vaikų mokymosi rezultatais, elgesio apraiškomis neturėtų apsiriboti vien pažymių knygelių patikrinimu. Tačiau šio klausimo atsakymai rodo (žiūrėti 8 pav.), jog daugelis tėvų renkasi tik tokį variantą. Keletas tėvų (22%) teigia, jog apie vaiko mokymąsi jiems praneša mokytojas. Tokių, kurie reguliariai bendrautų su pedagogais ir nuolat palaikytų ryšius yra labai nedaug (11%).

8 pav. Respondentų informacijos apie vaiko elgesį ir mokymosi pasiekimus šaltinis (N=27)

Taigi čia iškyla tam tikra problema, kurią reikėtų spręsti. Mokinių tėvai nepakankamai dėmesio skiria bendravimui su mokytojais. Tik gyvas ir nuoširdus bendravimas gali kažką keisti, koreguoti, padėti išspręsti tam tikras vaiko elgesio problemas. Mokymosi rezultatai taip pat turėtų gerėti, nes tėvams ir pedagogams aptarinėjant vaikų rezultatus, mokiniai tiesiog pajaučia tam tikrą gėdos jausmą tiek prieš tėvelius, tiek prieš mokytojus, pajaučia atsakomybę už savo elgesį.

Tyrimu siekiama sužinoti ir apie tai, kaip tėvai prisideda prie vaiko muzikinio ugdymo kokybės gerinimo. Didesnė dalis atsakiusiųjų (48%) prisideda materialiai, parūpina mokymuisi reikalingų išteklių. Tai tikrai labai gerai. Reiškia tėvai leisdami vaiką į neformalaus ugdymo įstaigą yra pasirengę papildomai lėšų skirti priemonėms, instrumentams ir t.t. Tačiau vien to nepakanka. Tik 9 iš apklausoje dalyvavusių tėvų (33%) aktyviai dalyvauja susirinkimuose. Kai kurie to negali padaryti dėl laiko stokos (11%). Taigi tėvai turėtų būti skatinami labiau įsitraukti į ugdymo kokybės tobulinimą. Ugdymo kokybę negali nulemti vien pedagogai. Tėvai labai svarbūs mokyklos bendruomenės nariai. Jie geriau pažįsta savo vaikus, todėl ypatingai svarbi jų nuomonė, patarimai bei pasiūlymai.

Paklausti tėvai ar bendrauja su kitais tėvais, kurių vaikai lanko užsiėmimus pas tą patį pedagogą, net pusė apklausoje dalyvavusių tėvų (52%) teigia, kad bendrauja retai, o 18% nebendrauja iš viso. Vėlgi, tai nėra labai geras rezultatas. Tai rodo, jog tėvai Skuodo meno mokykloje Ylakių skyriuje nėra labai vieningi, mažai dėmesio skiria tėvų susitelkimui. Tėvų tarpusavio bendravimas gali labai daug prisidėti ne tik prie gyvesnio mokyklos bendruomenės

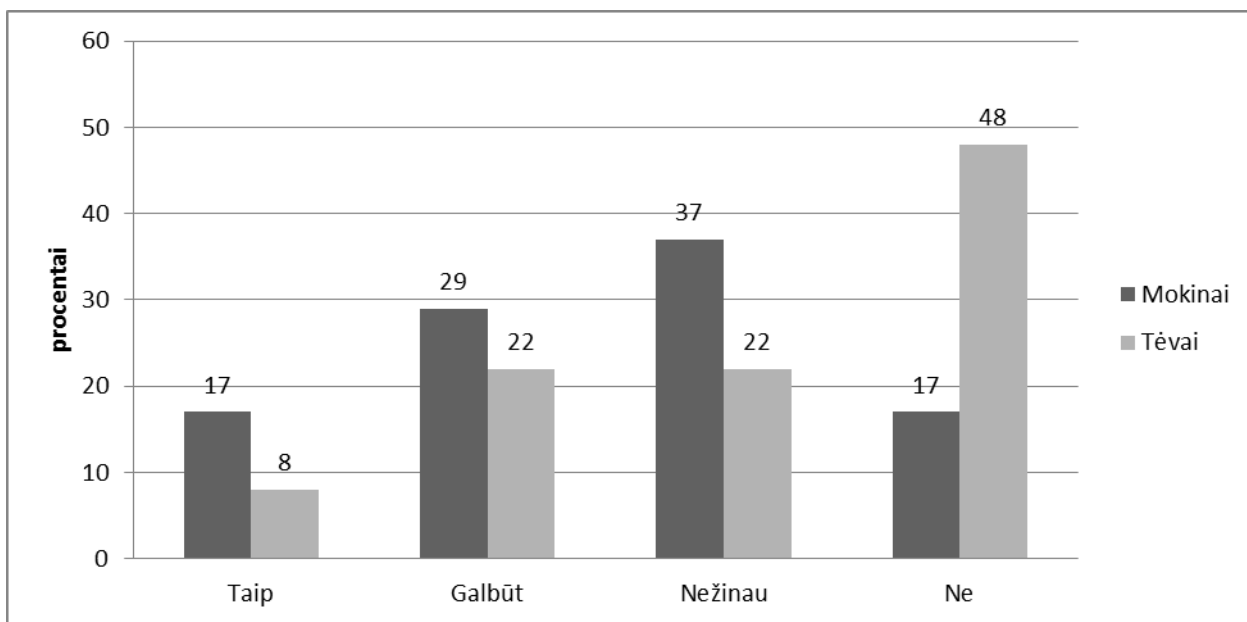
gyvenimo, bet ir prie pačios ugdymo kokybės. Susitelkę tėvai turėtų aktyviau įsiliesti į pačią mokyklos veiklą. Todėl Ylakių skyriuje ši sritis yra tobulintina. Neformalaus ugdymo, kaip ir bendrojo lavinimo mokykloje turėtų veikti tėvų komitetas, kuris organizuotų tėvų susirinkimus, prisidėtų prie mokykloje rengiamų koncertų, festivalių ar įvairių švenčių, rūpintųsi vaikų ugdymu, materialine baze. Tačiau dar labiau tėvų požiūris išryškėja jų paklausus, ar juos tenkina mokyklos bendradarbiavimas. Net 74% teigia, kad juos bendradarbiavimas tarp mokyklos bendruomenės narių tenkina. 26% mano, jog bendradarbiavimas galėtų būti ir glaudesnis. Didžioji dalis tėvų Skuodo meno mokyklos Ylakių skyriaus bendravimu ir bendradarbiavimu esą patenkinti. Tačiau iš ankstesnių klausimų sužinojome, kad tėvų aktyvumas, siekis bendradarbiauti su mokykla nėra labai didelis. Tačiau toks bendravimas juos tenkina. Tai dar kartą parodo, kad šią sritį Ylakių skyriuje tikrai reikėtų tobulinti.

Net 23 iš 27 apklausoje dalyvavusių mokinių tėvų neatsakė į klausimą, ar turi pasiūlymų, kaip tobulinti muzikinį ugdymą. Žinoma, tai gana sunkus klausimas, ypač tiems, kurie visiškai nenusimano apie muziką, muzikos mokymą ar ugdymą. Tačiau norint atsakyti į šį klausimą, ar pateikti kokių pasiūlymų, nebūtina kompetencija muzikos srityje. Tėvai mąsto paprasčiau ir savo vaiką pažįsta labiausiai. Taip pat leisdami į meno mokyklą žino ko nori ir netgi tikisi kažko konkretaus gal būt. Todėl tėvų pasiūlymai, patarimai neretai gali padėti, paskatinti ar net gerąja prasme nustebinti. Mokytojo vedami muzikiniai užsiėmimai taps patrauklesni vaikams, ir patys pedagogai labiau galės suprasti vaikus, jų poreikius. Deja, konkrečių pasiūlymų iš Skuodo meno mokykloje Ylakių skyriuje besimokančių mokinių tėvų vos keli. Vienas tokių: „Gal būtų galima organizuoti netradicinius, pramoginius užsiėmimus (paįvairinimui, paskatinimui)“. Tai gana konkretus ir aiškus pasiūlymas. Mokytojai gali atkreipti į tai dėmesį. Tačiau toks pasiūlymas tik vienas, todėl imtis kažko panašaus nėra būtina. Visų pirma būtų galima pakalbėti apie tai su mokiniais. Galbūt dauguma tokių netradicinių, kitokių užsiėmimų nenorėtų. Dar vienas iš apklaustų tėvų pataria rengti daugiau koncertų. Vėlgi, tai ne daugumos tėvų pasiūlymas, o tik vieno respondento pastebėjimas.

Anketoje domimasi ar tėvams tinkama meno mokyklos užsiėmimų kaina. 13 apklaustųjų teigia jog kaina tikrai tinkama, 8 apklaustieji į klausimą neatsakė, o 5 respondentams kaina galėtų būti šiek tiek mažesnė. Rezultatai rodo, jog mokestis už mokinių neformalų ugdymą, tėvams atrodo prieinamas. Tai nėra didelė problema, dėl kurios, galėtų ženkliai mažėti susidomėjimas neformaliuoju muzikiniu ugdymu Skuodo meno mokyklos Ylakių skyriuje. Tačiau mažesnė kaina visada pritraukia didesnę interesantų susidomėjimą.

Mokinių ir tėvų apklausų palyginimas

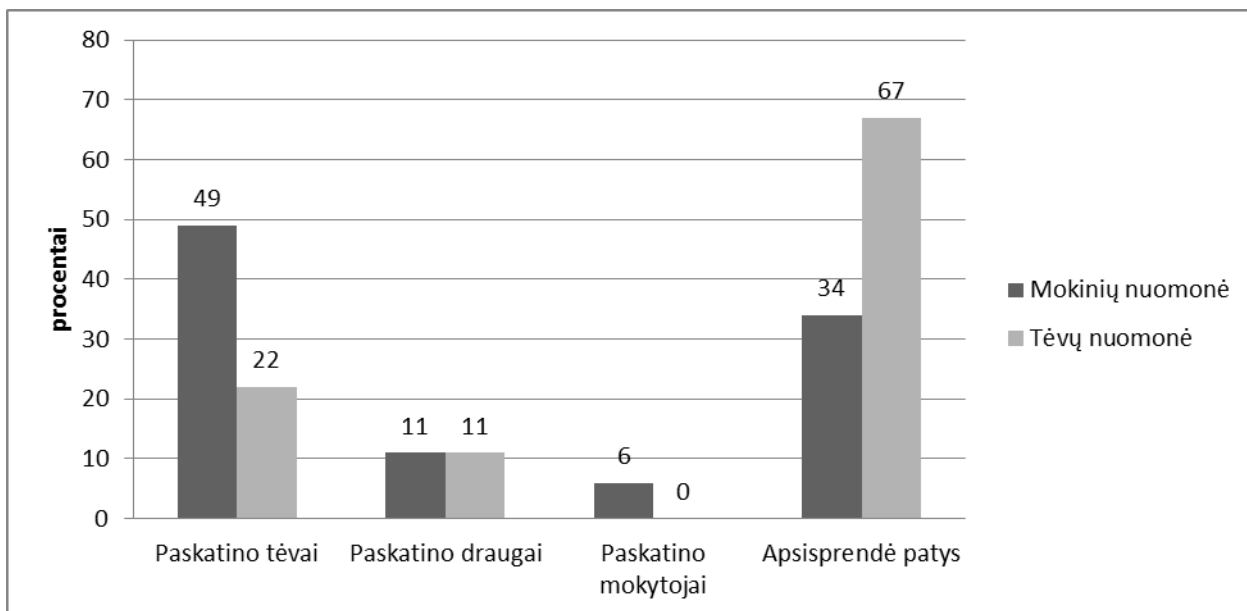
Kaip darbe jau minėta kitaip nei didesniuose miestuose, Ylakiuose nėra didelio neformaliojo meninio ugdymo veiklos pasirinkimo, yra tik gimnazija ir meno mokykla. Todėl buvo įdomu palyginti mokinių ir jų tėvų nuomonę apie meninių gebėjimų tobulinimą, be meno mokyklos. Kaip matome 9 paveiksle, tėvai ir mokiniai tokias perspektyvas mato šiek tiek skirtingai. Beveik pusė tėvų (48%) nemano, kad jų vaikai turėtų kur tobulėti, tuo tarpu, taip pat į šį klausimą atsakė tik 17% mokinių. Tėvai lygiai pasiskirstė prie atsakymų „Galbūt“ ir „Nežinau“, po 22%, o mokinių dalis pasirinkusių šiuos atsakymus atitinkamai pasiskirstė 29% ir 37%. Manančių, kad turėtų kur tobulinti meninius gebėjimus ir be meno mokyklos yra nedaug – 17% mokinių, ir 8% tėvų. Matome, kad žiūrint ir į tėvų, ir mokinių nuomones daugiausiai yra abejojančių ir nežinančių. Tokios nuomonės ir buvo galima tikėtis, tėvai esamą situaciją vertina realistiškiau, todėl didesnis jų skaičius mano, kad jų vaikams nebūtų kur tobulėti.

9 pav. Respondentų manymu jie (jų vaikai) turėtų kur tobulinti meninius gebėjimus jei nebūtų meno mokyklos (N=62)

Skuodo meno mokyklos Ylakių skyriaus gyvavimui labai svarbus mokinių skaičius, todėl buvo įdomu sužinoti kas paskatina stoti į meno mokyklą, to buvo paklausta mokinių ir jų tėvų (žiūrėti 10 pav.). Matome, kad mokytojai yra mažiausiai reikšmingi šiuo klausimu abiejų respondentų grupių manymu. Taip pat respondantai sutaria dėl draugų paskatinimo svarbos. Tačiau labai įdomiai išsidėstė nuomonės dėl likusių atsakymų. Daugelis tėvų (67%) mano, kad jų vaikai į meno mokyklą norėjo eiti patys, tačiau tik kiek daugiau nei trečdalis (34%) mokinių pasirinko šį

atsakymo variantą. Didesnė dalis vaikų (49%) pareiškė, kad juos paskatino tėvai, bet tik 22% pačių tėvų mano taip pat. Taigi matome nuomonių neatitikimą ir labai sunku pasakyti ar mokytojai norėdami pritraukti mokinius labiau turi bendrauti su tėvais, ar su vaikais. Žinoma, geriausia kai vaikas nori mokytis muzikos ir jaučia palaikymą iš tėvų. Mokytojai atsakinėdami į jiems pateiktą anketą vieningai sutaria, kad vaikų sprendimui mokytis meno mokykloje tėvai daro didelę įtaką.

10 pav. Respondentų nuomonė apie apsisprendimą stoti į meno mokyklą (N=62)

Mokytojų apklausos rezultatų analizė

Tyrime dalyvavo 6 Skuodo meno mokyklos Ylakių skyriuje dirbantys mokytojai (iš viso muzikos dalykų moko 7 mokytojai). 3 respondentai yra 31-40 metų amžiaus, kita 3 daugiau kaip 50 metų amžiaus. Taigi daugelis mokytojų pakankamai brandaus amžiaus. Didžioji dalis (4) pedagogų turi vyresniojo mokytojo kvalifikaciją, taip pat yra vienas mokytojas metodininkas ir vienas mokytojas. 1 respondentas pedagoginį darbą dirba trumpiau nei 5 metus, 2 apklaustieji dirba 11-20 metų, na, o pusė apklaustųjų mokytojauja daugiau nei 20 metų. Matome, kad mokytojai yra tikrai patyrę, tik nežinia ar per šitiek metų jiems šis darbas nėra pabodęs.

Skuodo meno mokyklos Ylakių skyriaus pedagogų klausama, ar muzikinis ugdymas svarbus tobulinant įvairias mokinių kompetencijas. Visi mokytojai buvo vieningos nuomonės, jog muzikinis ugdymas ypač svarbus muzikinių žinių ir gebėjimų pagrindui įgyti, gebėjimui savarankiškai dirbti ir mąstyti, įdomiai ir turiningai praleisti laiką, mokėjimui bendrauti ir bendradarbiauti bei galimybei realizuoti savo gebėjimus. Taigi išvardintų vaikų kompetencijų ugdymas, turėtų paskatinti tėvus, leisti savo vaiką į neformalaus muzikinio ugdymo užsiėmimus. Juk visapusiškas mokinio lavinimas

muzikos mokykloje daro teigiamą įtaką vaiko ateičiai. Įgyti gebėjimai tampa privalumais įvairiose gyvenimo situacijose. Tačiau gal būt kai kurie tėvai nemano ar net nežino, jog neformalaus muzikinio ugdymo užsiėmimai gali duoti visapusišką naudą vaiko vystymuisi ir jo asmenybės formavimuisi. Todėl tėvai turėtų būti labiau šviečiami šioje srityje. Svarbu suteikti reikalingą informaciją, kuri paskatintų jų apsisprendimą leisti savo vaiką į meno mokyklą.

Anketoje domimasi, ką pedagogai mano apie tai, kas mokiniams svarbu pasirenkant muzikinę veiklą. Kaip ypač svarbius aspektus jie pasirinko galimybę įgyti meninių įgūdžių ir žinių, tėvų raginimą, teigiamą nuostatą į mokytoją. Ylakių skyriaus pedagogų nuomonės šiek tiek išsiskiria dėl kitų aspektų: dalyko vertingumo, aktualumo būsimai profesijai, bendros veiklos su bendraamžiais ar rodomo draugų pavyzdžio. Ne visiems mokytojams atrodo, kad tai labai reikšminga vaikams apsisprendžiant lankyti meno mokyklą. Išanalizavus mokinių ir pedagogų atsakymus, sužinoma, kad jei meno mokyklą lanko draugai, tai dar nėra didelis paskatinimas lankyti muzikos užsiėmimus ir jam. Matome, kad tai nėra labai svarbus aspektas siekiant į muzikos mokyklą pritraukti daugiau mokinių.

Kaip jau paaiškėjo, pedagogai mano, kad vienas svarbesnių priežasčių, paskatinančių mokinius rinktis muzikinę veiklą yra teigiamas požiūris į būsimą savo muzikos mokytoją. Teigiamas vaiko požiūris formuojasi atsižvelgiant ne į vieną pedagogo savybę. Todėl svarbu sužinoti, kaip Skuodo meno mokyklos Ylakių skyriaus mokytojai geba kūrybiškai organizuoti mokymo procesą. Dalyvavimą seminaruose, lankymąsi koncertuose, festivaliuose, konkursuose, bendravimą su kitose mokyklose dirbančiais kolegomis, informacijos ieškojimo bibliotekose, internete Ylakių skyriaus mokytojai apibūdina kaip labai svarbias veiklas, kūrybiškai organizuojant mokymo ir ugdymo procesą. Gerai tai, jog visi mokyklos mokytojai suvokia, jog svarbu yra tobulėti, domėtis savo profesine sritimi. Vadinasi Ylakių miestelyje muzikos mokytojai yra pasiruošę nuolat tobulėti ir užsiimti savišvieta, su mokiniais dalyvauti įvairiuose renginiuose ir t. t. Domėjimasis naujovėmis, aktyvus dalyvavimas įvairiuose koncertuose padės į mokyklą pritraukti ir daugiau mokinių. Be abejo, didelę reikšmę mokinių jaučiamai simpatijai vienam ar kitam mokytojui turi ne tik gebėjimas kūrybiškai organizuoti mokymo procesą, bet ir paties pedagogo asmenybės savybės. Įdomu sužinoti, kaip patys pedagogai vertina, kokios asmenybės savybės yra svarbiausios dirbant su vaikais. Ylakių skyriaus mokytojai atsakant į šį klausimą buvo gana nuspėjami. Visi 6 pedagogai pateiktas savybes pasirinko kaip labai svarbias – supratingumas, meilė vaikams, gebėjimas bendrauti ir bendradarbiauti, objektyvumas, kūrybiškumas. Žinoma visos šios pedagogo savybės labai svarbios, siekiant pritraukti mokinius ir pelnyti jų simpatijas, palankumą ar net norą mokytis, siekti gerų rezultatų. Tačiau šiame klausime pasigesta ir kitokių, įvairesnių atsakymų. Juk kiekvienas

mokytojas galbūt turi sau būdingas, individualias savybes, kurios prisideda prie gerų santykių su mokiniais palaikymo ir t. t. Anot E. Jensen (2001), „patirtis rodo, kad sėkmingai dirbantys mokytojai gailiaširdžiai ir supratingi. Geriausi mokytojai tie, kuriems nesvetima užuojauta, supratimas ir išmanymas. Jie žino: kiekvieno žmogaus elgesys yra visiškai ir puikiai suprantamas turint galvoje jo aplinkybes”

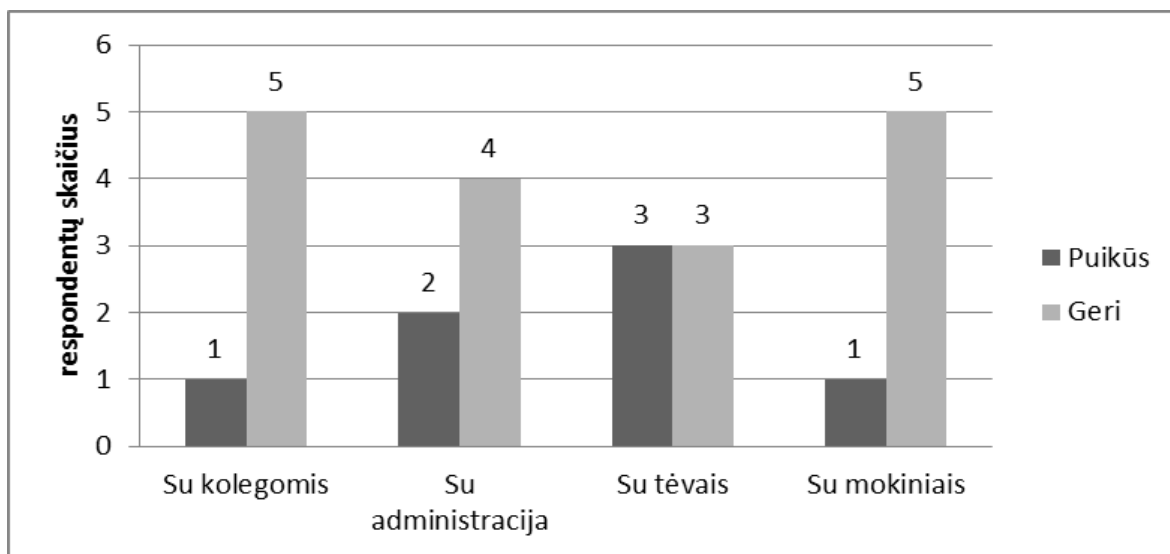
Mokytojo darbo kokybės situacijai apibūdinti Ylakių skyriaus pedagogų atsakymai įvairesni. Kaip labai su mokytojo darbo kokybe susijusius požymius pedagogai įvardina: moksleivių pamokų lankomumą; dalyvavimo renginiuose, koncertuose dažnumą; iškovotus mokinių prizus bei apdovanojimus. Iš tiesų juk dažnas mokinių muzikos užsiėmimų praleidinėjimas trukdo sklandžiam mokytojo darbui. Geras lankomumas gali paspartinti mokymo procesą, galima nuveikti dar daugiau nei pedagogas planavo. Dalyvavimas įvairiuose koncertuose, renginiuose, festivaliuose, ar laimėti prizai, apdovanojimai mokiniams ir mokytojams suteikia optimizmo, pakelia ūpą. Abipusis užsibrėžto tikslo siekimas gerina mokymosi rezultatus. Tai tam tikras pagrindas sklandžiam mokymo procesui pasiekti. Kaip nesusijusius požymius su mokytojo darbo kokybe anketose kai kurie pedagogai įvardina: ugdytinių skaičių, tėvų ir vaikų įvertinimą. Tačiau šie požymiai, siekiant Ylakių skyriuje pritraukti didesnę skaičių mokinių, turėtų būti svarbūs.

Anketoje buvo paklausta ar tikslinga muzikos mokymą, ugdymo programas diferencijuoti jau pradiniam mokymo etape. Teigiamai į šį klausimą atsakė 4 respondentai, tai rodo, jog daugelis mokytojų yra linkę prisitaikyti prie naujai atėjusių mokinių, stengiasi kiekvienam parinkti kuo tinkamesnę programą. Tačiau trečdalis mokytojų mano kitaip, jiems turbūt atrodo, kad visiems pradedantiesiems sąlygos turi būti vienodos, o tik paskiau galima ugdymo turinį formuoti individualiai. Taip pat buvo įdomi mokytojų nuomonė apie mokinių mokymosi motyvacijos kėlimą atitinkamai formuojant ugdymo turinį. Į šį klausimą teigiamai atsakė visi mokytojai. Taigi jei visi skyriuje dirbantys pedagogai šiuo klausimu sutaria, šį motyvacijos kėlimo būdą reikia būtinai naudoti. Kokius dar mokymosi motyvacijos būdus taiko pedagogai, jų paklausėme atviru klausimu. Vienas respondentas į šį klausimą neatsakė, kiti sako dažnai pagiriantys mokinius, vertina pažymiu. Taip pat, keli respondentai stengiasi, kad kuo daugiau mokinių dalyvautų koncertuose, festivaliuose, konkursuose. Kiti stengiasi būti draugiški, bendrauti, parinkti patinkančius kūrinius. Taip pat buvo paklausta ar mokytojų manymu, jų mokiniai yra aktyvūs pamokose įsisavinant medžiagą. Daugelis respondentų (5) teigia, kad mokiniai dažniausiai būna aktyvūs, o 1 pripažįsta, kad retai. Jei mokytojai buvo atviri ir nuoširdūs, tai gana geri rezultatai.

Taip pat mokytojų klausėme koks vertinimas svarbiausias mokymosi motyvacijos kėlimui. Svarbiausi pedagogų nuomone yra pagyrimai, pastabos, vertinimas pažymiu. Nuomonės išsiskiria

dėl mokinių skatinimo vertinti vieniems kitu darbus. Pusė mokytojų mano, kad tai svarbu, 2 nežino, o 1 pasirinko neigiamą atsakymą. Galima teigti, kad mokytojai linkę prie klasikinio vertinimo. Galbūt reikėtų paieškoti šiuolaikiškesnių vertinimo variantų, bent jau pajvairinimui

Įdomu buvo sužinoti kaip mokytojai vertina savo santykius su kolegomis, administracija, mokiniais, bei jų tėvais (žiūrėti 11 pav.). Matome, kad mokytojai su visais sutaria gerai, tačiau puikių santykių vertinimų nėra labai daug. Geriausiai pedagogai sutaria su tėvais, net pusė respondentų santykius su jais įvertino puikiai. Trečdalis mokytojų puikiai sutaria su administracija, tokius atsakymus gali lemti tai, kad tiek su tėvais, tiek su administracija bendraujama rečiau, nei su likusiais ugdymo proceso dalyviais. Taip pat šios grupės tiesiogiai susijusios su darbo perspektyvomis, užtikrintumu. Su kolegomis ir mokiniais bendraujama beveik kasdien ir įvairiais klausimais, todėl ypatingai puikius santykius palaikyti sunkiau, nors kaip matome, jie pakankamai geri.

11 pav. Respondentų santykiai su ugdymo proceso dalyviais (N=6)

Kadangi tyrimo tikslas – Skuodo meno mokyklos Ylakių skyriaus muzikinio ugdymo analizavimas, gerinimas. Mokytojų pasiteirauta kaip jie vertina savo darbo perspektyvą. Vienas respondentas į šį klausimą neatsakė, taip pat tik vienas respondentas perspektyvą vertina teigiamai ir tai su sąlyga, kad bus efektyviau ir kūrybiškiau formuojamas ugdymo turinys. 2 respondentai perspektyvą vertina vidutiniškai, patenkinamai mat kaimo vietovėje pradeda trūkti mokinių. Likusių pedagogų vertinimai neigiami, vienas iš jų mano, jog rajono valdžia į meno mokyklą žiūri nepalankiai, esą ją per brangu išlaikyti. Taigi pedagogų nuotaikos pakankamai liūdnos, jie jaučiasi neužtikrintai ir tai tikrai yra problema. Kai kurie mokytojai paminėjo, kad jaučiamas mokinių

trūkumas. Pedagogų kaip tik buvo paklausta ką jie daro bandydami pritraukti naujus mokinius. Daugelis mokytojų sako, kad koncertuoja su jau besimokančiais mokiniais, kviečia naujus mokinius į koncertus, eina į bendrojo lavinimo mokyklos klases, pristato savo instrumentus. Vienam respondentų būtent ėjimas į bendrojo lavinimo mokyklos klases ir mokinių ieškojimas asocijuojasi su „išmaldos prašymu“. O kitas pedagogas sako, kad mokinių ieškoti nereikia, patys ateina. Matome, kad daugelis pedagogų tikrai stengiasi pritraukti naujus mokinius, bet ne visi būdai yra malonūs, orūs.

IŠVADOS

1. Mokslinės literatūros bei švietimo dokumentų analizė parodė, kad neformaliojo ugdymo įstaigų situacija tapo labai nevienoda, jų likimą atidavus į savivaldybių rankas. Finansavimas, materialinė bazė, pedagogų saugumas (dėl pamokų skaičiaus, koeficientų) ir kiti savivaldybių tarybų rankose esantys dalykai, nevienodą daro ir ugdymo kokybę. Taip pat moksleivius atbaido nepakankama veiklos pasirinkimo pasiūla, ypač akivaizdi Lietuvos periferinėse savivaldybėse.

2. Išanalizavus atlikto tyrimo rezultatus galime daryti išvadą, kad neformalusis meninis ugdymas Ylakių seniūnijoje vyksta gana kokybiškai. Daugumai apklausoje dalyvavusių Skuodo meno mokyklos Ylakių skyriaus mokinių patinka mokytis muzikos, jie čia gerai jaučiasi, nors daugelis įžvelgia ir problemų. Neformaliojo ugdymo veikloje jie dalyvauja, nes gali prasmingai ir įdomiai praleisti laiką, geriau išreikšti save. Pasiiekti geresnių rezultatų kaip tikėtina ir visoje Lietuvoje mokiniams labiausiai trukdo laiko stoka tinkamai atlikti ir bendrojo lavinimo, ir meno mokyklos užduotis, bei mokymosi motyvacijos stygius.

3. Daugelis mokinių tėvų mano, jog jų vaikai grįžę iš meno mokyklos nors ir dažnai būna pavargę jaučiasi gerai. Tuo pačiu Meno mokyklą, kaip vienintelę meninio ugdymo galimybę, pripažįsta daugelis mokinių ir jų tėvų. Reikia pastebėti, kad nors tyrimas vyko regione, didžioji dalis tėvų yra įgiję aukštąjį ar aukštesnįjį išsilavinimą.

4. Mokykloje dirbantys pedagogai yra gana įvairaus amžiaus, kvalifikacinių kategorijų, skiriasi ir pedagoginio darbo stažas. Tačiau daugeliu klausimų jų nuomonė panaši, mokytojai pakankamai teigiamai vertina mokyklos ugdymo kokybę, tačiau išsiskiria nuomonės dėl savo darbo perspektyvų.

5. Skuodo meno mokyklos Ylakių skyriaus teigiamomis ugdymo pusėmis būtų galima įvardyti: pakankamai gerą mokinių ir jų tėvų meno mokykloje organizuojamo ugdymo kokybės vertinimą; ugdymo aplinkos saugumą; gerus mokinių ir mokytojų santykius; kompetentingus, patyrusius pedagogus. Galimos neigiamos proceso pusės: nepakankamas tėvų domėjimasis mokyklos veikla; bendruomeniškumo trūkumas; dalies mokinių mokymosi motyvacijos stoka; bendrojo lavinimo ir meno mokyklą užduotims skiriamo laiko nesuderinimas; dalies mokytojų neigiamas asmeninės darbo perspektyvos vertinimas.

LITERATŪRA

1. Aleknaitė-Bieliauskienė R. (2009). Muzikos mokyklos ir bendruomenės sąveikos ypatumai globalizacijos iššūkius patiriančioje visuomenėje. *Socialinis darbas*. t. 8, Nr. 2, p. 86-96.
2. Barkauskaitė M. (2001). Paaugliai: sociapedagoginė dinamika. Vilnius.
3. Dapkienė S. (2002). Papildomo ugdymo formos. Šiauliai.
4. Dapkienė S. (2003). Klasės auklėtojas ir tėvai – partneriai. Šiauliai.
5. Daubarienė I. Neformaliojo vaikų švietimo politikos įgyvendinimas: Telšių rajono savivaldybės atvejis. Magistro darbas. KTU Socialinių mokslų fakultetas, 2011. [žiūrėta 2014-01-05]. Prieiga per internetą: <http://www.upc.smm.lt/ugdymas/neformalusis/failai/I_Daubarienes_darbas.pdf>.
6. Dmitrijeva N. Jautakytė R. (2008). Fortepijono pamoka: tipai ir vedimo metodika. Klaipėda.
7. Dobranskienė R. (2002). Mokyklos bendruomenės vadyba. Šilutė.
8. Dobranskienė R. (2004). Mokyklos bendruomenės vadyba. Klaipėda.
9. Dzenuškaitė S. (1991). Mokinių popamokinės veiklos tobulinimas. Vilnius: PMTI
10. Fidler B. (2006). Strateginis mokyklos plėtros valdymas: vadovavimas mokyklos tobulinimo strategijai. Vilnius.
11. Gaigalienė, M., Lukšienė, L. (2002). Paauglių laisvalaikio ypatumai. *Pedagogika*. Mokslo darbai. Nr.62. Vilnius. P.27-31.
12. Jensen E. (2001). Tobulas mokymas: daugiau kaip 1000 praktinių patarimų vaikų ir suaugusiųjų mokytojams. Vilnius.
13. Joyce B. (1998). *Changing School Culture throgt Staff Developoment*. – Alexandria, VA:ASCD.
14. Jovaiša L. (1993). *Pedagogikos terminai*. Kaunas: Šviesa.
15. Jovaiša L. (1995). *Hodegetika: auklėjimo mokslas*. Vilnius.
16. Kaluinaitė K. (2002). V-VII klasių mokinių kūrybingumo raida diferencijuoto dailės mokymo procese: daktaro disertacija (*Socialiniai mokslai, edukologija, 07S*). VPU, Vilnius.
17. Kardelis K. (2002). *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai*. Kaunas.
18. Kriščiūnaitė A. Strakšienė D., Deveikytė J. (2011). Mokinių pasiekimų vertinimo muzikos mokykloje ypatumai // *Jaunųjų mokslininkų darbai*, Nr.4(33), p. 40-45. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.

19. Kriščiūnaitė A. (2013). Mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimas neformaliajame muzikiniame ugdyme: būsimųjų muzikos pedagogų požiūrio analizė. Magistro darbas. Šiauliai.
20. Kvieškienė G. (2000). Socializacijos pedagogika. Vilnius.
21. Kvieškienė G. (2003). Socializacija ir vaiko gerovė. Vilnius.
22. Kvieškienė G. (2005). Pozityvioji socializacija. Vilnius.
23. Lasauskienė J. (2010). Muzikos mokytojo veikla ir kompetencijos: mokslo studija. Vilnius.
24. Laužikas J. (1993). Pedagoginiai raštai. Kaunas.
25. Lietuvių kalbos žodynas (1991). Vilnius.
26. Lietuvos respublikos švietimo įstatymo pakeitimo įstatymas (2011). [žiūrėta 2015-01-15]. Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=395105&p_query=&p_tr2=>>
27. LR Jaunimo politikos pagrindų įstatymas, (2003). [žiūrėta 2014-01-04]. Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/...paieska.showdoc_l?p_id=267613&p_query=&p_tr2=>>
28. Maceina A. (1990). Pedagoginiai raštai. Kaunas.
29. Maslow A. (1954). Motivation and Personality. New York: Harper.
30. Muzikos mokyklų programiniai reikalavimai, 2002, ISAK-986.
31. Narkevičienė B. (2000). Gabių vaikų ugdymo sąlygų modelis ir jo raiška Lietuvoje: daktaro disertacija. (Socialiniai mokslai, edukologija, 07S). KTU, Kaunas.
32. Neformaliojo vaikų švietimo koncepcija, 2005, ISAK-2695. [žiūrėta 2014-11-10]. Prieiga per internetą: <<http://www.smm.lt> >.
33. Neformaliojo vaikų švietimo koncepcija, 2005, ISAK-2695 (Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro 2012 m. kovo 29 d. įsakymo Nr. V- 554 redakcija). [žiūrėta 2014-11-11]. Prieiga per internetą: <<http://www.smm.lt> >.
34. Neformaliojo vaikų švietimo sąnaudos ir prieinamumas, 2006. [žiūrėta 2014-01-03]. Prieiga per internetą: <http://www.smm.lt/...sanaudos_ir_prieinamumas_ataskaita.pdf>.
35. Pasirenkamojo vaikų švietimo finansavimo modelio sukūrimas ir išbandymas Lietuvos savivaldybėse. [žiūrėta 2015-01-04]. Prieiga per internetą: <<http://www.pakis.lt> >.
36. Paurienė L. (2012). Neformaliojo ugdymo aktualijos // Švietimo problemos analizė 2012, gruodis Nr. 20 (84) [žiūrėta 2014-01-05]. Prieiga per internetą: <http://www.sac.smm.lt/images/file/e_biblioteka/20_2012%20press.pdf >.
37. Pečeliūnas R. (2001). Vaikų vokalinės kultūros ugdymo popamokiniu metu optimizavimas: daktaro disertacija. (Socialiniai mokslai, edukologija, 07S). Šiauliai: ŠU.

38. Projektas „Neformaliojo ugdymo koncepcija“ [žiūrėta 2014-11-10]. Prieiga per internetą: <www.lvjc.lt/.../neformaliojo_ugdymo_koncepcijos_projektas.doc>.
39. Projektas „Pasirenkamojo vaikų švietimo finansavimo modelio sukūrimas ir išbandymas Lietuvos savivaldybėse“ [žiūrėta 2015-02-10]. Prieiga per internetą: <<http://www.pakis.lt/>>
40. Ramaneckienė I. (2001). Papildomasis ugdymas. Šiauliai.
41. Ruškus J., Žvirdauskas D., Stanišauskienė V. (2009). Neformalusis švietimas Lietuvoje. Faktai, interesai, vertinimai. Vilnius.
42. Schein E.H. (1992). Organization Culture and Leadership. San Francisco.
43. Survutaitė D. (2004). Papildomojo ugdymo stebėseną Lietuvos bendrojo lavinimo mokykloje. Acta pedagogica Vilnensia. *Mokslo darbai*, Nr.2. Vilnius: VU leidykla.
44. Sociokultūrinio bendruomenės ugdymo profiliavimas. Konspektas. [žiūrėta 2014-10-10]. Prieiga per internetą: <http://jautre.home.mruni.eu/wp-content/uploads/2011/02/Konspektas_SBU.doc>
45. Šataitė I. (2012). Mokyklos bendruomenės įtaka neformalaus muzikinio ugdymo optimizavimui. Magistro diplominis darbas. Vilnius.
46. Šerkšnas A. (1939). Mokyklinė bendruomenė: praktinės pedagogikos studija. Kaunas.
47. ŠMM Bendrojo ugdymo taryba (2002). Meninio ugdymo plėtotės nuostatos ir jų įgyvendinimo priemonės.
48. Valstybės pažangos strategija „Lietuva 2030“. [žiūrėta 2014-11-10]. Prieiga per internetą: <<http://www.lietuva2030.lt> >.
49. Valstybinė švietimo 2013–2022 metų strategija. Projektas, 2012. [žiūrėta 2014-01-03]. Prieiga per internetą: <<http://www.smm.lt/docs/VSSPROJEKTAS2012-12-05.pdf>>.
50. Vaitkevičius J. (1995). Socialinės pedagogikos pagrindai. Vilnius.
51. VUBP: meninis ugdymas, UPC. (2011). [žiūrėta 2014-01-08]. Prieiga per internetą: <http://www.upc.smm.lt/suzinokime/bp/2011/Meninis_ugdymas_6_priedas.pdf>.
52. Želvys R. (2003). Švietimo organizacijų vadyba. Vilnius
53. 2008 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento rezoliucija Dėl švietimo ir mokymosi visą gyvenimą žinioms, kūrybiškumui ir naujovėms skatinti. Darbo programos „Švietimas ir mokymas 2010“ įgyvendinimas (2008/2102(INI)). [žiūrėta 2014-01-04]. Prieiga per internetą: <<http://www.europarl.europa.eu/...P6-TA-2008-0625+0+DOC+XML+V0//LT>>

PRIEDAI

ANKETA MOKINIAMS

Anketos duomenys bus naudojami magistro darbe. **Ši anketa yra anoniminė.**

Šiaulių universiteto II kurso magistrantūros studentas Juozas Daukšas

Pasirinktus atsakymus pažymėk taip

1. Kodėl dalyvauji neformaliojo ugdymo veikloje?

- Taip galiu geriau išreikšti save.
- Galiu prasmingai ir įdomiai praleisti laiką.
- Draugai lanko, todėl ir aš noriu.
- Nes to nori mano tėvai.
- Kitoks atsakymas.....

2. Ką Tau reiškia muzika?

- Be muzikos neįsivaizduoju gyvenimo.
- Muzika mane įkvepia darbui.
- Muzika man yra relaksacijos šaltinis.
- Muzika man kaip pramoga.
- Man muzika nieko nereiškia.
- Kitoks atsakymas.....

3. Ar šeimoje yra muzikuojančių kokių nors muzikos instrumentu?

- Taip Ne

4. Ar Tau patinka mokytis muzikos?

- Patinka Nepatinka Neturiu kito pasirinkimo

5. Ar esi aktyvus muzikos pamokose?

- Taip Ne Kartais

6. Kaip jautiesi meno mokyklos muzikos pamokose?

- Jaučiuosi labai gerai.
- Nors ne viskas per muzikos pamoką sekasi, tačiau jaučiuosi gerai.
- Dažnai jaučiu įtampą.
- Per muzikos pamoką savijauta būna nei gera, nei bloga.
- Jaučiuosi blogai.
- Kitoks atsakymas.....

Jei per muzikos pamoką jautiesi blogai, gal gali parašyti kodėl?

.....

7. Penkių balų sistemoje įvertink muzikos mokytojų priskirtinas savybes:

		1	2	3	4	5
a.	Supratingas.					
b.	Griežtas.					
c.	Bendraujantis ir bendradarbiaujantis.					
d.	Aukštos kompetencijos, profesionalas.					
e.	Įdomus.					
f.	Kūrybingas.					
g.	Teisingas.					
h.	Čia nepamintotos savybės.....					

8. Pagalvok ir išvardink, kas labiausiai patinka meno mokyklos muzikos pamokose?

.....

9. Ko labiausiai trūksta meno mokyklos muzikos pamokose ir ką galėtum pasiūlyti, kad muzikos pamokos būtų įdomesnės?

.....

10. Kaip manai, ar galėsi pritaikyti meno mokyklos muzikos pamokose įgytas žinias ateityje?

- Taip Ne Abejoju

11. Kaip vertini savo santykius su:

	<i>Puikūs</i>	<i>Geri</i>	<i>Viduti- niški</i>	<i>Blogi</i>	<i>Labai blogi</i>
Mokytojais					
Kitais mokiniais					

12. Ar saugiai jautiesi grįždamas namo po meno mokyklos pamokų?

- Tikrai taip Nei taip, nei ne
 Taip Ne

13. Ar turėtum kur tobulinti savo meninius gebėjimus, jei nebūtų meno mokyklos?

- Taip Galbūt Nežinau Ne

14. Kas paskatino stoti į meno mokyklą?

- Tėvai Draugai Mokytojai Apsisprendžiau pats

15. Ar mokytojai dažnai leidžia pačiam pasirinkti norimus kūrinius?

- Dažnai Kartais Retai Niekada

16. Tavo nuomone, mokytojai yra kompetetingi, išmanantys savo darbą?

- Taip Ne visi Nežinau Ne

17. Kas, tavo manymu, tau trukdo pasiekti geresnių rezultatų:

		<i>Visiškai nepritariu</i>	<i>Neprita- riu</i>	<i>Nežinau</i>	<i>Pritariu</i>	<i>Visiškai pritariu</i>
a.	Per sunkios mokomųjų dalykų programos.					
b.	Neturiu sąlygų mokytis namuose.					
c.	Mokytojas blogai organizuoja darbą.					
d.	Nemoku dirbti savarankiškai.					
e.	Mokymosi motyvacijos stoka.					
f.	Nepakanka laiko tinkamai atlikti ir bendrojo lavinimo, ir meno mokyklos užduotis.					
g.	Kitos priežastys.....					

Informacija apie tave:

Amžius (įrašyti)

Lytis mergina vaikinai

Kelintoje meno mokyklos klasėje mokaisi? (įrašyti).....

Kokią meno mokyklos specialybę esi pasirinkęs? (įrašyti).....

Nuoširdžiai dėkoju už sugaištą laiką ir bendradarbiavimą 😊

ANKETA TĖVAMS

Anketos duomenys bus naudojami magistro darbe. **Ši anketa yra anoniminė.**

Šiaulių universiteto II kurso magistrantūros studentas Juozas Daukšas

Pasirinktus atsakymus pažymėkite taip

1. **Jūs** – Vyras. Moteris.

2. **Jūsų amžius (įrašykite):**

20-30 metų 31-40 metų 41-50 metų virš 50 metų

3. **Išsilavinimas:**

- Nebaigtas vidurinis.
- Vidurinis.
- Aukštesnysis (prof. mokykla, spec. vidurinis).
- Nebaigtas aukštasis.
- Aukštasis.

4. **Kodėl, Jūsų manymu vaikui svarbu dalyvauti neformaliajame, (popamokiniame) ugdyme?**

Paaiškinkite.....

5. **Kokiu tikslu Jūsų vaikas mokosi muzikos?**

- Kad būtų išprusęs muzikos srityje.
- Kad prasmingai leistų laisvalaikį.
- Kad lavėtų visapusiškai.
- Kitoks tikslas.....

6. **Kaip jaučiasi Jūsų vaikas grįžęs iš muzikos mokyklos?**

- Grįžęs jis jaučiasi labai gerai.
- Nors dažnai būna pavargęs, tačiau jaučiasi gerai.
- Kartais gerai, kartais blogai.
- Kitoks atsakymas.....

7. **Ar Jus tenkina:**

		Taip	Iš dalies	Ne
a.	Muzikinio ugdymo proceso organizavimas?			
b.	Muzikinio ugdymo kokybė?			
c.	Mokyklos bendruomenės veikla?			

9. **Ar pakanka mokykloje organizuojamų koncertų, pasirodymų, kur dalyvauja Jūsų vaikas:**

- pakanka.
- trūksta.

10. Ar muzikos mokytojų bendravimas ir bendradarbiavimas su tėvais:

- pakankamas nepakankamas.

11. Ar sėkmingam mokytojų ir mokinių tėvų bendradarbiavimui svarbu:

		Ypač svarbu	Svarbu	Nežinau	Nesvarbu	Tai nesusiję
a.	Mokytojų geranoriškumas, supratingumas.					
b.	Tėvų domėjimasis mokyklos bendruomenės gyvenimu.					
c.	Geri mokytojo ir tėvų santykiai.					
d.	Tėvų domėjimasis pedagoginiais klausimais.					
e.	Abipusis pasitikėjimas, nuoširdumas.					
f.	Kitoks atsakymas.....					

12. Ar dažnai, dėl savo vaiko, kreipiatės pagalbos ar patarimo į meno mokyklos muzikos mokytojus?

- Dažnai. Kartais. Nesikreipiu visai.

13. Ar meno mokyklos mokytojai visada padeda, kai į juos kreipiatės pagalbos ar patarimo?

- Visada. Dažniausiai. Ne visada.

14. Kaip įvertintumėte santykius tarp meno mokyklos mokytojų ir savo vaiko?

- Geri, nuoširdūs, draugiški.
 Formalūs, šalti.
 Trūksta abipusio supratimo ir pasitikėjimo.
 Kitoks atsakymas.....

15. Kaip Jūs sužinote vaiko muzikos mokymosi, elgesio rezultatus?

- Informuoja mokytojas.
 Jūs reguliariai bendraujate, nuolat palaikote ryšius su mokytoju.
 Iš įvertinimų pažymių knygelėje.
 Kitoks atsakymas.....

16. Kaip Jūs prisidedate prie vaiko muzikinio ugdymo kokybės gerinimo?

- Aktyviai dalyvauju susirinkimuose.
 Padedu materialiai, parūpinu reikalingų išteklių.
 Neprisidedu dėl laiko stokos.
 Manau, kad tai mokyklos reikalas.
 Kitoks atsakymas.....

17. Ar bendraujate su kitais tėvais, kurių vaikai eina pas tą patį muzikos pedagogą?

- Taip, nuolatos įvairiais klausimais.
- Taip, tik su muzikine veikla susijusiais klausimais.
- Retai.
- Nebendrauju.

18. Ar Jus tenkina dabartinis Jūsų ir mokyklos bendradarbiavimas?

- Visiškai tenkina.
- Tenkina, bet galėtų būti dar glaudesnis.
- Netenkina. (Paaiškinkite

19. Ar turite pasiūlymų kaip tobulinti muzikinį ugdymą?

.....

20. Jūsų vaikas pradėjo lankyti muzikos mokyklą, nes?

- Pats to labai norėjo.
- Lanko draugai.
- Jūs paskatinote.
- Kitoks atsakymas.....

21. Ar tinkama meno mokyklos pamokų kaina? Kokia, Jūsų nuomone, ji turėtų būti?

.....

22. Ar Jūsų vaikas turėtų kur tobulinti savo meninius gebėjimus, jei nebūtų meno mokyklos?

- Taip
- Galbūt
- Nežinau
- Ne

Dėkoju už Jūsų pastangas ir sugaištą laiką!

ANKETA PEDAGOGAMS

Anketos duomenys bus naudojami magistro darbe. **Ši anketa yra anoniminė.**

Šiaulių universiteto II kurso magistrantūros studentas Juozas Daukšas

Pasirinktus atsakymus pažymėkite taip

1. **Jums...** 20-30 metų 31-40 metų 41-50 metų virš 50 metų

2. **Jūsų kvalifikacinė kategorija:**

Mokytojas. Vyresnysis mokytojas. Mokytojas metodininkas.

3. **Kiek metų dirbate pedagoginį darbą?:**

iki 5 metų 6-10 metų 11-20 metų virš 20 metų

4. Ar muzikinis ugdymas svarbus formuojant/ugdant moksleivio:						
		<i>Visiškai nesvarbu</i>	<i>Nesvarbu</i>	<i>Nežinau</i>	<i>Svarbu</i>	<i>Ypač svarbu</i>
a.	Muzikinių žinių ir gebėjimų pagrindus.					
b.	Gebėjimą savarankiškai dirbti ir mąstyti.					
c.	Mokėjimą bendrauti ir bendradarbiauti.					
d.	Pasitikėjimą savimi.					
e.	Gebėjimą įdomiai ir turiningai praleisti laiką.					
f.	Galimybę realizuoti savo gebėjimus.					
5. Ar pasirenkant muzikinę veiklą mokiniui svarbu:						
a.	Dalyko vertingumas, aktualumas būsimai profesijai.					
b.	Galimybė įgyti meninių įgūdžių ir žinių.					
c.	Tėvų raginimai.					
d.	Teigiama nuostata į mokytoją.					
e.	Draugų pavyzdys.					
f.	Bendra veikla su bendraamžiais					
g.	Kitoks atsakymas.....					
6. Ar individualaus darbo su pradedančiuoju pobūdžiui susidaryti svarbu:						
a.	Mokinio muzikiniai gabumai ir motyvacija.					
b.	Programiniai reikalavimai.					
c.	Darbo individualizavimo paieškos.					
d.	Mokinio tėvų pozicija ir dalyvavimas ugdyme.					
e.	Kitoks atsakymas.....					
7. Ar gebėjimui kūrybiškai organizuoti mokymo procesą svarbu:						
a.	Dalyvavimas seminaruose.					
b.	Dalyvavimas ir lankymasis koncertuose, festivaliuose, konkursuose.					
c.	Bendravimas su kitose mokyklose dirbančiais kolegomis.					

d.	Informacija bibliotekose, internete.					
e.	Kitoks atsakymas.....					

8. Įvertinkite, kurios muzikos mokytojo asmenybės savybės Jums atrodo svarbiausios:

		<i>Visiškai nesvarbu</i>	<i>Nesvarbu</i>	<i>Nežinau</i>	<i>Svarbu</i>	<i>Labai svarbu</i>
a.	Supratingumas.					
b.	Meilė vaikams.					
c.	Gebėjimas bendrauti ir bendradarbiauti.					
d.	Objektyvumas					
e.	Kūrybiškumas.					
f.	Kitoks atsakymas.....					

9. Ar žemiau išvardinti požymiai susiję su mokytojo darbo kokybe?

		<i>Visiškai nesusiję</i>	<i>Nesusiję</i>	<i>Nežinau</i>	<i>Susiję</i>	<i>Labai susiję</i>
a.	Ugdytinių skaičius.					
b.	Moksleivių pamokų lankomumas.					
c.	Moksleivių dalyvavimo renginiuose, koncertuose dažnumas.					
d.	Moksleivių iškovoti prizai, apdovanojimai.					
e.	Tėvų įvertinimas.					
f.	Vaiko įvertinimas.					
g.	Kitoks atsakymas.....					

10. Ar tikslinga muzikos mokymą, ugdymo programas diferencijuoti jau pradinio mokymo etape?

Taip. Ne.

11. Ar darbui trukdo?

		<i>Visiškai netrukdo</i>	<i>Netrukdo</i>	<i>Nežinau</i>	<i>Trukdo</i>	<i>Labai trukdo</i>
a.	Netinkamos veiklai patalpos.					
b.	Inventoriaus ir veiklos priemonių stoka.					
c.	Skiriamų valandų skaičius ugdymui.					
d.	Administracijos reikalavimai.					
e.	Blogas psichologinis klimatas darbe.					
f.	Kitoks atsakymas.....					

12. Ar Jūsų mokiniai aktyvūs pamokoje įsisavinant medžiagą?

Taip visada. Dažniausiai. Retai. Niekada.

13. Kokius mokymosi motyvacijos būdus taikote?

.....

.....

14. Kaip vertinate savo santykius su:

		<i>Puikiai</i>	<i>Gerai</i>	<i>Viduti- niškai</i>	<i>Blogai</i>	<i>Labai blogai</i>
a.	Mokiniais					
b.	Kolegomis mokykloje					
c.	Administracija					
d.	Mokinių tėvais					

15. Kiek svarbus vertinimas muzikos mokymosi motyvacijai?

		<i>Visiškai nesvarbu s</i>	<i>Nesvarbu s</i>	<i>Nežinau</i>	<i>Svarbus</i>	<i>Labai svarbus</i>
a.	Vertinimas pažymiu.					
b.	Pagyrimai, kai mokinys stengiasi.					
c.	Vertinimai išsakant pastabas apie atliktą darbą.					
d.	Mokinių skatinimas vertinti vieniems kitų darbus.					
e.	Kitoks atsakymas					

16. Ar svarbu bendra mokyklos bendruomenės (administracijos, mokytojų, mokinių bei jų tėvų) veikla, siekiant ugdymo tikslų? Pakomentuokite.

.....

17. Ar galima, formuojant ugdymo turinį, teigiamai motyvuoti mokinius?

Tikrai taip. Taip. Nežinau. Ne. Tikrai ne.

18. Kaip vertinate savo darbo perspektyvą? Kodėl taip manote?

.....

19. Ar tėvai daro didelę įtaką vaiko sprendimui mokytis meno mokykloje?

Tikrai taip. Taip. Nežinau. Ne. Tikrai ne.

20. Ką darote bandydami pritraukti naujus mokinius?

.....

Dėkoju už Jūsų pastangas ir sugaištą laiką!